

Bundle Health Board Public - Welsh 7 November 2019

9.30am, Porth Eirias, Bae Colwyn LL29 8HH

- 1   Agenda
              Agenda Board 7.11.19 Public V1.0_Cymraeg.docx
- 2   19. 156 Cofnodion Drafft Cyfarfod y Bwrdd Iechyd a gynhaliwyd yn gyhoeddus ar 5.9.19 er cywirdeb ac
              adolygu'r Cofnod Cryno o Weithredoedd
              19.156 Minutes Board 5.9.19 Public V0.03 Cymraeg.docx
- 3   19.158 Cofnodion Drafft y Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol a gynhaliwyd ar 25.7.19 er cywirdeb
              19.158 Minutes AGM 25.7.19 V0.02 Cymraeg.docx
- 4   19.171 Adroddiad Blyneddol Cyfarwyddwr Iechyd Cyhoeddus
              19.171 Director of Public Health Annual Report_Cymraeg.pdf

Agenda

Dyddiad : 07/11/2019

Amser : 9:30 – 2.30pm

Lleoliad : Porth Eirias, Bae Colwyn, LL29 8HH

Cadeirydd : Mr Mark Polin

MATERION AGORIADOL A LLYWODRAETHU EFFEITHIOL

- 19.153 Sylwadau Agoriadol y Cadeirydd - Mr Mark Polin**
- 19.154 Ymddiheuriadau am Absenoldeb**
- 19.155 Datganiadau o Fuddiant**
- 19.156 Cofnodion Drafft Cyfarfod y Bwrdd Iechyd a gynhaliwyd yn gyhoeddus ar 5.9.19 er cywirdeb ac adolygu'r Cofnod Cryno o Weithredoedd**
- Nodiadau Gwybodaeth i Aelodau**
- 19.157 Mesurau Arbennig - Adroddiad Sicrwydd Cadeirydd y Grŵp Gorchwyl a Gorffen 10.10.19 - Mr M Polin**
- 19.158 Cofnodion Drafft y Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol a gynhaliwyd ar 25.7.19 er cywirdeb**

EITEMAU AR GYFER CYDSYNIAD

- 19.159 Rheolau Sefydlog / Cynllun Neilltuo a Dirprwyo Pwerau - Ms Dawn Sharp**
- 19.160 Deddf Iechyd Meddwl 1983 fel y diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd Meddwl 2007. Deddf Iechyd Meddwl 1983 Cyfarwyddiadau Clinigwyr Cymeradwy (Cymru) 2008. Diweddaru Cofrestr Meddygon Cymeradwy Adran 12(2) Meddygon i Gymru a Diweddaru Cofrestr Clinigwyr Cymeradwy (Cymru Gyfan) - Mr Gary Doherty**
- 19.161 Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc - Ymateb i Adroddiad yr Uned Ddarparu ar Wasanaethau Iechyd Meddwl Gofal Cychwynnol (Rhan 1 y Mesur)**

19.179   Gwasanaethau Fasgwlaidd - Dr David Fearnley

I'W DRAFOD

19.162   Perfformiad Ambiwylans - Mrs Deborah Carter

19.163   Adroddiad Monitro Cynnydd y Cynllun Blynnyddol - Mr Mark Wilkinson

19.164   Adroddiad Integredig Ansawdd a Pherfformiad - Mr Mark Wilkinson

19.165   Adroddiad Cyllid M5 - Ms Sue Hill

19.166   Adroddiad Cyllid M6 - Ms Sue Hill

**19.167   Adroddiadau Sicrwydd Cadeiryddion y Pwyllgorau a'r Grwpiau
Cynghorol**

Pwyllgor Archwilio 12.9.19 (Cyng. M Hughes)

Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiad 24.9.19 (Mrs L Reid)

Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad 30.9.19 (Mr M Polin)

Pwyllgor Cronfeydd Elusennol 4.10.19 (Mrs J Hughes)

Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl 27.9.19 (Mrs M W Jones)

Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol a Thelerau Gwasanaeth 29.8.19 (Mr M Polin)

Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth 1.10.19 (Mrs M W Jones)

Pwyllgor Llywodraethu Gwybodaeth a Gwybodeg 27.9.19 (Mr J Cunliffe)

Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid 10.9.19 (Mr Ff Williams)

Fforwm Gweithwyr Gofal Iechyd Proffesiynol 13.9.19 (Mr G Evans)

Fforwm Partneriaeth Leol 8.10.19 (Mr G Doherty)

19.168   Gofal Cychwynnol a Gofal yn Agosach at y Cartref

19.169   Cynllun Tymhorol - Mrs Deborah Carter

19.170   Cofrestr Risg Corfforaethol - Mrs Deborah Carter

19.171   Adroddiad Blynnyddol Cyfarwyddwr Iechyd Cyhoeddus - Miss Teresa Owen

I'W BENDERFYNU

19.172 Cynllun Blynnyddol 2019-20 - Mr Mark Wilkinson

19.173 Strategaeth Arloesiad Ymchwil - Dr David Fearnley a Mr Adrian Thomas

ER GWYBODAETH

19.174 Crynodeb o Fusnes Heb y Cyhoedd y Bwrdd i gael ei adrodd arno'n gyhoeddus

19.175 Fforwm Cymru Gyfan a Fforymau Eraill

19.175.1 Cofnodion Cyfarfod Fforwm Arweinyddiaeth Cydweithredol a gynhaliwyd ar 13.5.19

19.175.2 Nodyn Briffio Cydbwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru 16.9.19

19.175.3 Adroddiad Sicrwydd Pwyllgor y Bartneriaeth Gydwasaethau 18.9.19

MATERION I GLOI

19.176 Dyddiad y Cyfarfod Nesaf
Dydd Iau 9 Ionawr 2020, Preswylfa, Yr Wyddgrug

19.177 Cyfarfodydd pwyllgor i'w cynnal yn gyhoeddus cyn cyfarfod nesaf y Bwrdd
Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiadau 19.11.19; Llywodraethu a Gwybodaeth Digidol 21.11.19; Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad 28.11.19; Pwyllgor Strategaeth, Partneriaid ac Iechyd y Boblogaeth 3.12.19; Pwyllgor Cronfeydd Elusennol 10.2.19; Pwyllgor Archwiliad 12.12.19; Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl 20.12.19

19.178 Heb y Wasg a'r Cyhoedd
Cynnig bod cynrychiolwyr o'r wasg ac aelodau eraill o'r cyhoedd i gael eu heithrio - "Bod cynrychiolwyr o'r Wasg ac aelodau eraill o'r cyhoedd yn cael eu heithrio o weddil y cyfarfod hwn yng ngoleuni natur gyfrinachol y materion sydd i'w trafod, y byddai cyhoeddusrwydd arnynt yn niweidiol i ddiddordeb y cyhoedd. (Adran 1 (2) Y Ddeddf Cyrff Cyhoeddus (Derbyn i Gyfarfodydd) 1960)."

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC)
Cofnodion Drafft cyfarfod y Bwrdd Iechyd a gynhaliwyd yn gyhoeddus ar 5.9.19
Yng Nghanolfan Busnes Conwy, Cyffordd Llandudno

Yn bresennol:

Mr M Polin	Cadeirydd
Mr G Doherty	Prif Weithredwr
Yr Athro N Callow	Aelod Annibynnol - Prifysgol
Cyng C Carlisle	Aelod Annibynnol
Mr J Cunliffe	Aelod Annibynnol
Mrs M Edwards	Aelod Cyswllt - Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol
Mr G Evans	Cadeirydd y Fforwm Gweithwyr Proffesiynol Gofal Iechyd
Dr D Fearnley	Cyfarwyddwr Gweithredol Meddygol
Mrs G Harris	Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth
Mrs S Hill	Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Cyllid
Mrs J Hughes	Aelod Annibynnol
Mr E Jones	Aelod Annibynnol
Mrs M W Jones	Is-gadeirydd
Mrs L Meadows	Aelod Annibynnol
Miss T Owen	Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus
Mr A Roach	Cyfarwyddwr Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu
Ms D Sharp	Ysgrifennydd y Bwrdd Dros Dro
Mr C Stockport	Cyfarwyddwr Gweithredol Gofal Cychwynnol a Gwasanaethau Cymuned
Mr A Thomas	Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd
Mrs H Wilkinson	Aelod Annibynnol
Mr M Wilkinson	Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Pherfformiad
Mr Ff Williams	Cadeirydd y Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid

Yn bresennol:

Mr P Burns	Cyfarwyddwr Dros Dro Adfer (rhan o'r cyfarfod)
Mrs K Dunn	Pennaeth Materion Corfforaethol
Ms L Hall	Cyfarwyddwr Cyswllt (Gweithlu) - Dirprwy i Mrs S Green

Cyfieithydd, Aelodau'r
Cyhoedd, Arsylwyr

Eitem ar yr Agenda	Gweithredu gan
19.128 Sylwadau Agoriadol y Cadeirydd 19.128.1 Croesawodd y Cadeirydd pawb i'r cyfarfod a chyflwynodd pob aelod o'r bwrdd ei hunain yn ddwyieithog. Estynnwyd croeso cynnes i Dr David Fearnley a Mr Eifion Jones i'w cyfarfod bwrdd cyntaf, a dymuna'r Cadeirydd gofnodi pa mor falch oedd y Bwrdd o weld Mrs Gill Harris yn ôl. 19.128.2 Cyfeiriodd y Cadeirydd at gyhoeddi papurau cyfarfod y Bwrdd Iechyd ac eglurodd fod tri chyflwyniad wedi'u hychwanegu yn hwyr yn unol â'i gyfarwyddyd penodol i sicrhau	

bod y Bwrdd yn cael cyfle i drafod materion allweddol ynghylch gofal wedi'i gynllunio, gofal heb ei drefnu a strategaeth gwasanaethau clinigol yn y cyfarfod. Nododd hefyd fod papurau a oedd eisoes wedi'u cyflwyno i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad hefyd wedi cael eu rhannu i gefnogi trafodaeth ar adfer ariannol. Bydd y cyflwyniadau dwyieithog yn cael eu rhoi ar y wefan yn dilyn y cyfarfod.	
19.129 Adroddiad Sicrwydd Cadeirydd y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Mesurau Arbennig 9.8.19 19.129.1 Nododd y Cadeirydd fod y Grŵp Gorchwyl a Gorffen wedi gofyn i fwy o waith gael ei wneud i'r cofnod gwelliannau, ac i sicrhau ansawdd yr hyn sydd ar waith ar hyn o bryd wrth i ni aros am ddogfen fframwaith gan Lywodraeth Cymru.	
19.130 Ymddiheuriadau am Absenoldeb Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Mrs Sue Green a Mrs Lucy Reid.	
19.131 Datganiadau o Ddiddordeb Nododd Mrs Helen Wilkinson a Mr Gareth Evans ddatganiadau o ddiddordeb yn eitem 19.145 (Rhuthun) yn yr ystyr mai nhw oedd Prif Weithredwr Cyngor Gwirfoddol Sir Ddinbych a Chyfarwyddwr y Prosiect yn y drefn honno.	
19.132 Cofnodion Drafft Cyfarfod y Bwrdd Iechyd a gynhaliwyd yn gyhoeddus ar 25 Gorffennaf 2019 er cywirdeb ac adolygu'r Cofnod Cryno o Weithredoedd 19.132.1 Cymeradwywyd y cofnodion fel cofnod cywir yn amodol ar nodi bod Cyng M Hughes yn bresennol. 19.132.2 Darparwyd diweddariad i'r Cofnod Cryno o Weithredoedd. 19.132.3 Nodwyd ystod o nodiadau gwybodaeth a ddosbarthwyd i aelodau'r bwrdd.	
19.133 Adroddiadau Sicrwydd Cadeiryddion Pwyllgorau a Grwpiau Cyngori 19.133.3 Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiadau 16.7.19 19.133.1.1 Cyflwynodd Is-Gadeirydd y Pwyllgor yr adroddiad a thynnodd sylw at y prif risgiau a sicrwydd allweddol fel y'i amlinellwyd. Mewn ymateb i gwestiwn o ran cynlluniau i fynd i'r afael â'r problemau recriwtio o fewn yr adran radioleg y fron, nododd y Prif Weithredwr ein bod yn gweithio trwy'r rhestr aros ac mae opsiynau'n cael eu cynnig i gleifion unigol. Nodwyd hefyd bod trafodaethau â darparwyr eraill o ran capasiti ychwanegol i fod i gael eu cwblhau o fewn yr wythnos neu ddwy nesaf a bydd aelodau'r Bwrdd yn cael gwybod am y canlyniad. O ran rhoi gwybod i'r Pwyllgor am iechyd meddwl, cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu y daethpwyd i gytundeb â Chadeirydd y Pwyllgor ynghylch fformat ac amllder. Nododd y Cadeirydd fod mater ynghylch gweithdrefnau a ohiriwyd wedi cael ei gyfeirio at y Pwyllgor Archwilio fel rhan o adolygiad ehangach Swyddfa Archwilio Cymru o ofal wedi'i gynllunio. 19.133.1.2 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn nodi'r Adroddiad. 19.133.2 Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad 22.8.19 a 29.7.19 a 25.6.19	AT

19.133.2.1 Cyflwynodd y Cadeirydd yr adroddiad a chadarnhaodd y bydd cyfarfod mis Medi'r Pwyllgor yn canolbwyntio'n unig ar gyllid a pherfformiad. Nodwyd hefyd bod Mr Simon Dean yn bresennol yn y cyfarfod blaenorol a'i fod wedi cydnabod yr ymdrechion a wnaed o fewn BIPBC. 19.133.2.2 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn nodi'r Adroddiad. 19.133.3 Fforwm Partneriaeth Leol 9.7.19 19.133.1 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn nodi'r adroddiad.	
19.134 Deddf Iechyd Meddwl 1983 fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Iechyd Meddwl 2007. Deddf Iechyd Meddwl 1983 Cyfarwyddiadau Clinigwyr Cymeradwy (Cymru) 2008. Diweddariad ar Gofrestr Adran 12(2) Meddygon Cymeradwy ar gyfer Cymru a Diweddariad ar Gofrestr Clinigwyr Cymeradwy (Cymru Gyfan) 19.134.1 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn cadarnhau'r rhestr o'r rhai a ychwanegwyd ac a dynnwyd oddi ar Gofrestr Cymru Gyfan o Feddygon Cymeradwy Adran 12(2) ar gyfer Cymru a Chofrestr Cymru Gyfan o Glinigwyr Cymeradwy.	
19.135 Adroddiad Blynnyddol 2018/19 Rheoli Atal Haint (IPC) 19.135.1 Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth yr adroddiad. Atgoffodd yr aelodau bod y Bwrdd wedi gwahodd Ms Jan Stevens yn ôl i gynnal adolygiad dilynol a oedd yn awr wedi'i gwblhau, a chytunodd y bydd copi o'r adroddiad llawn yn cael ei ddarparu i aelodau'r bwrdd. Tynnodd sylw at y ffaith bod gwaith yn mynd rhagddo i wahanu heintiau a gafwyd yn y gymuned a'r rhai a gafwyd yn yr ysbyty ac er bod rhagnodi gwrthficrobaidd wedi gwella, roedd gwaith pellach i'w wneud o hyd. Cydnabuwyd gwaith y staff wrth wella safonau a deall eu rolau yn well o ran atal heintiau. 19.135.2. Cafwyd trafodaeth. Mynegodd aelod bryder y gall y polisi i flaenoriaethu glanhau ardaloedd clinigol dros ardaloedd nad ydynt yn glinigol roi negeseuon cymysg i staff ac y dylai'r diwylliant annog staff ym mhob maes i gydnabod yr angen i ddangos arfer da o ran atal heintiau. Derbyniodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth y pwynt hwn ond eglurodd fod tystiolaeth yn cefnogi bod y risgiau mwyaf o amgylch ardaloedd clinigol. Cydnabu'r Is-gadeirydd y gwelliannau yng nghyfraddau c-difficile a MRSA ond nododd ei bod yn siomedig i weld cynnydd mewn cyfraddau heintiau eraill er gwaethaf y gwaith sylweddol a wnaed. Hoffai ddeall lefel uchelgais y sefydliad ar gyfer mynd i'r afael â hyn yn well ac awgrymodd fod y meysydd gofal cychwynnol a chymuned yn allweddol i sicrhau bod negeseuon ynghylch atal heintiau a'u rheoli yn cael eu rhaeadru a'u deall. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus fod gan y Trydydd Sector hefyd rôl bwysig i'w chwarae, a nodwyd hefyd bod ymgysylltiad â'r gymuned yn allweddol. Derbyniodd y Cyfarwyddwr Nyrsio a Bydwreigiaeth y gall cyflawni'r agenda IPC fod yn gryfach mewn cartrefi gofal ac roedd dull amlasiantaeth yn hanfodol. Cododd aelod y mater o dargedau brechiadau rhag y fflw ac y gallai mwy o grwpiau staff fod wedi cael y brechiad y llynedd. Nododd y Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus y byddai'r pwyslais yn parhau i fod ar staff rheng flaen ond bod negeseuon mwy soffistigedig yn cael eu defnyddio eleni i annog carfannau eraill o staff i dderbyn y cynnig i gael y brechiad. Crynhodd y Cadeirydd fod y Bwrdd yn cydnabod y cynnydd a wnaed mewn rhai meysydd a'r pwyslais fel y'i nodir yn adran 6 y papur.	GH GH

Gofynnodd bod ystyriaeth gynnwl yn cael ei roi i ddull aml-asiantaeth i fodloni'r targedau lleihau Heintiau a gafwyd mewn Gofal Iechyd trwy Ofal Diogel Glân. 19.135.3 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn: 1. Nodi'r cynnydd parhaus gyda'r rhaglen Gofal Diogel Glân, a'r effaith gadarnhaol a welwyd hyd yn hyn ar draws y Bwrdd Iechyd. 2. Nodi'r sefyllfa flynyddol o ran heintiau allweddol yn 2018/19. 3. Cymeradwyo a chefnogi'r camau parhaus sy'n ofynnol i weithredu'r rhaglenni chwarterol yn llwyddiannus fel rhan o'r Strategaeth Atal Heintiau a Gofal Diogel Glân.	
19.136 Adroddiad Cyllid M3 19.136.1 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn nodi'r adroddiad ac yn canolbwyntio'r drafodaeth ar adroddiad mis 4.	
19.137 Adroddiad Cyllid M4 19.137.1 Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Cyllid yr adroddiad a oedd yn cadarnhau bod y Bwrdd Iechyd, ar ddiwedd Mis 4, wedi gorwario £14.6m a oedd £3.0m yn uwch na'r diffyg y flwyddyn hyd yma a adlewyrchir yn y cynllun blynyddol drafft. Nod y cynllun blynyddol drafft oedd cyflawni diffyg o £35m, fodd bynnag, roedd Llywodraeth Cymru wedi gosod cyfanswm rheoli o £25m ac roedd cynllun adfer wedi'i ddatblygu i symud tuag at y cyfanswm rheoli. Atgoffwyd yr aelodau o'r ddyletswydd statudol i adennill costau a'r heriau sy'n wynebu'r Bwrdd Iechyd o ran bodloni hyn. Tynnodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Dros Dro Cyllid sylw'r Bwrdd at y rhaglen adfer a oedd yn canolbwyntio ar drawsnewid yn unol ag amcanion strategol y sefydliad a Chymru Iachach, ac mai'r her oedd sicrhau bod mwy o gynlluniau'n troi o goch i wyrdd. Amlygodd fod perfformiad ariannol fesul adran wedi'i nodi yn adran 3.3 yn y papur. 19.137.2. Cafwyd trafodaeth. Nododd y Cadeirydd fod y sefyllfa bresennol yn parhau i fod yn sefyllfa na ellir ei hamddiffyn a'i bod yn destun pryder mawr nad oedd y Bwrdd ar y trywydd iawn i gyflawni ei darged ei hun, er gwaethaf cyfanswm rheolaeth fwy heriol Llywodraeth Cymru, a'i bod yn hanfodol creu gwell taflwybr a chynnydd o ran lefel ymddiriedaeth. Nododd fod y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad wedi ystyried cynllun gweithredu yn erbyn darganfyddiadau Price Waterhouse Cooper (PWC) yn ddiweddar, ac wedi gofyn am restr wirio fwy cyfunol i sicrhau bod digon o sicrwydd i gau camau gweithredu. Mynegodd y Pwyllgor hefyd bryderon ynghylch y Grwpiau Gwella ac awgrymodd y Cadeirydd fod hwn, ynghyd â chyfradd redeg gynyddol a methu â chyflawni cynlluniau arbedion, wedi methu â rhoi sicrwydd i'r Bwrdd y byddai'r sefyllfa'n gwella. Gofynnodd am sicrwydd pellach ynghylch effeithiolrwydd y Grwpiau Gwella i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad nesaf. Roedd yr Is-gadeirydd yn cofio trafodaeth yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Gorffennaf ble cytunwyd bod angen miniogi cyfathrebu ar draws y sefydliad ynghylch difrifoldeb y sefyllfa ariannol. Teimlai nad oedd ffigyrau Mis 4 yn dangos fod hyn wedi bod yn llwyddiannus. Gwnaeth Is-gadeirydd y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad nifer o sylwadau ac ymatebodd y Prif Weithredwr iddynt. Cytunodd fod cysylltiad rhwng tanberfformio o fewn gofal eilaidd, iechyd meddwl a gofal llym gan fod Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn sefydliad integredig, ond bod hyn hefyd yn darparu cyfleoedd i wella capasiti a oedd yn sbardun da ar gyfer cost. O ran canlyniadau rhai cynlluniau arbedion, atgoffodd y Prif Weithredwr yr aelodau bod systemau ar waith i asesu effaith cynlluniau ond ei bod yn debygol yn gyffredinol y byddai effaith ar iechyd a gofal cymdeithasol. Codwyd cwestiwn ynghylch risg a nodwyd yn adran 8.1 yn ymwneud â chontractau cyflogaeth meddygon iau a nodwyd nad oedd unrhyw amcangyfrifon ariannol	SH

cysylltiedig yn erbyn y risg hon. Nododd y Cyfarwyddwr Cyswllt (Gweithlu) bod hyn yn ymwneud ag achos cyfreithiol diweddar ac y byddai Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn edrych i ddysgu o'r canlyniad. 19.137.3 Penderfynwyd y byddai'r adroddiad yn cael ei nodi, gan gynnwys y sefyllfa a ragwelir o ddiffyg o £35.0m	
19.138 Adfer Ariannol <i>[Ymunodd Mr Phillip Burns â'r cyfarfod]</i> 19.138.1 Nododd y Cyfarwyddwr Dros Dro Adfer i'r aelodau bod y papur a ddosbarthwyd wedi cael ei baratoi ar gyfer y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad. Disgrifiodd yr elfennau allweddol i'w rôl a oedd yn ymwneud â sicrhau bod prosesau a gweithdrefnau digonol ar waith i wella gafael a rheolaeth; gweithio gydag uwch adrannau, adrannau corfforaethol a thimau ardal ac yn olaf, ynghylch ailgynllunio gwasanaethau. Nododd ei fod yn gweld tystiolaeth o well gafael a rheolaeth ynghyd â gwell dealltwriaeth o ddisgwyliadau o fewn ardaloedd ac uwch adrannau. Disgrifiodd yr elfennau o waith yn ymwneud â gwariant nad ydynt yn ymwneud â chyflog a gwariant dewisol a hefyd mesurau pellach o ran cryfhau'r broses achos busnes ac adolygu swyddi gwag. 19.138.2. Cafwyd trafodaeth. Gofynnwyd cwestiwn ynghylch yr awydd am adfer ar draws y sefydliad a nododd y Cyfarwyddwr Dros Dro Adfer fod hyn yn amrywio a chafwyd rhai sgysiau anodd ynghylch strwythurau a staffio, fodd bynnag, derbyniwyd yn gyffredinol y gofyniad gwirioneddol i arbed arian ac i leihau'r gyfradd rhedeg. Awgrymodd y Cadeirydd fod llawer o le i wella o hyd o ran codi ymwybyddiaeth o ran cost ar draws y sefydliad a gwella'r gronynnedd ynghylch gwariant diangen. Gofynnodd i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad gael ei ddiweddarau o ran cyfathrebu ac ymgysylltu ar gyfer adfer ariannol. Gofynnodd y Cadeirydd hefyd i'r gwaith barhau i sicrhau bod achosion busnes yn cael eu trin yn well o ran y safbwynt ariannol er mwyn sicrhau proses fwy cadarn cyn eu cyflwyno i'r Tîm Gweithredol neu strwythur y Pwyllgor, gyda gwell gallu i olrhain y gwelliannau a'r canlyniadau a gynlluniwyd. Codwyd pryder ynghylch yr effaith bosibl ar gleifion sy'n deillio o'r goblygiadau adfer ariannol. Sicrhodd y Cyfarwyddwr Dros Dro Adfer yr aelodau bod yr holl Gynlluniau i Wella Costau wedi cael asesiad effaith ansawdd ac wedi'u cymeradwyo'n lleol a fesul Ardal cyn i'r Swyddfa Rheoli Rhaglenni a'r Tîm Gweithredol graffu arnynt. Ychwanegodd y Prif Weithredwr fod gwerth oddeutu £4m o gynlluniau heb eu datblygu eto a oedd angen eu hadolygu ymhellach ynghylch a ellid lliniaru'r risgiau yn ddigonol i ganiatáu iddynt gael eu datblygu. Teimlai Cadeirydd y Fforwm Gweithwyr Proffesiynol Gofal Iechyd y byddai canlyniadau annisgwyl weithiau na fyddai bob amser yn bosibl eu mesur a byddai'n croesawu gweithgaredd pellach i ddal goblygiadau anffafriol o safbwynt ansawdd a diogelwch. Mewn ymateb i gwestiynau ynghylch y cynlluniau hir dymor ar gyfer adfer ariannol unwaith y byddai gwaith y Cyfarwyddwr Dros Dro Adfer wedi'i gwblhau, nodwyd y byddai trawsnewid a newid gwasanaeth yn allweddol i gynnal adfer ariannol. Awgrymodd yr Is-gadeirydd y dylid ymgorffori dysgu o ailgynllunio gwasanaethau ym maes iechyd meddwl ble roedd y gorwariant a ragwelwyd wedi'i lesteirio trwy newidiadau rheoli. Cydnabu Aelod Cyswllt y Bwrdd (Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol) y sefyllfa anodd yr oedd y Bwrdd ynddi a'r angen i gydbwyso trawsnewid, cyllidebau a chynnal gwasanaethau diogel o ansawdd. 19.138.3 Crynhodd y Cyfarwyddwr Dros Dro Adfer fod nifer o gynlluniau newydd ar y gweill a bod sail dda i ddechrau rheoli ychydig o symudiadau yn erbyn y proffil arbedion o £35m. Roedd yn hapus gyda lefel yr ymgysylltiad gan Gyfarwyddwyr gyda'r rhaglen adfer ac y byddai gwaith y Grwpiau Gwella yn dechrau dangos manteision.	SH / PB SH/ PB SH/ AR

[Gadawodd Mr P Burns y cyfarfod].	
19.139 Cyflwyniad ar Ofal wedi'i Drefnu 19.139.1 Rhoddodd y Prif Weithredwr gyflwyniad a oedd yn ymgorffori: • Gwelliant mewnol i ddarpariaeth Cyfeirio At Driniaeth (RTT) - dwy ran o dair • Cefnogaeth allanol ar gyfer darparu RTT - traean • Asesiad o brosesau llywodraethu • Newidiadau i'r broses trefnu • Canolbwyntio ar ddefnydd effeithiol o allu craidd • Contractio mewnol ac allanol ychwanegol • Newidiadau dilysu ac i lwybrau 19.139.2 Crynhodd y Prif Weithredwr y camau nesaf fel sicrhau canlyniadau amlwg ym mhob rhan o'r cynllun; cyflwyno'r cydrannau hynny a oedd o fewn gallu'r Bwrdd; mynd i'r afael â'r her o gyflawni'r proffil yn y cynllun blynyddol; adolygu pob cam gweithredu i geisio llywio gwelliannau mewnol yn ogystal ag ystyried y potensial ar gyfer gweithgaredd ychwanegol pellach (e.e; contractio'n allanol). 19.139.3 Cafwyd trafodaeth. Nododd Cadeirydd y Pwyllgor Gwybodaeth a Llywodraethu Digidol fod cyfeiriad at 'reoli a llywodraethu gwybodaeth yn well' ac eglurodd y Prif Weithredwr fod hwn yn ymwneud â sicrhau bod ffynonellau data yn cael eu huno i alluogi'r wybodaeth gywir i gyrraedd y bobl gywir, ac i osgoi gweithio heb gyswllt ag eraill. Mewn ymateb i sylw ynglŷn â gweithio y tu allan i gynlluniau swyddi, derbyniodd y Prif Weithredwr fod y sefydliad angen sicrwydd nad oedd effaith andwyol ar gynhyrchiant craidd. Roedd yr aelodau'n awyddus i ddeall sut y byddai'r cynlluniau a'r taflwybrau eleni yn wahanol i flynyddoedd blaenorol ac yn cyflawni mwy na nhw, a hefyd i weld atebolrwydd cliriach trwy ddynodi perchnogion ac amserlenni ar gyfer pob gweithred. Gofynnodd y Cadeirydd fod y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad nesaf yn cael 1) taflwybr clir ar gyfer RTT gyda tharged cadarn ar ddiwedd y flwyddyn; 2) taflwybrau arbenigedd ac ardal benodol yn yr IQPR a fyddai'n caniatáu i ddarpariaeth gael ei olrhain; a 3) cynllun gweithredu cynhwysfawr gyda pherchnogion ac amserlenni a ddynodwyd i danategu gwelliant RTT. Yn ogystal, gofynnodd y Cadeirydd i bapur gael ei baratoi ar gyfer Cyllid a Pherfformiad ac ar gyfer y Tîm Gweithredol ar wersi RTT a ddysgwyd a beth fyddai'n wahanol y flwyddyn nesaf, ynghyd â thaflwybrau y tu hwnt i 2019/20 pan fyddent ar gael.	MW MW
19.142 Cyflwyniad Strategaeth Gwasanaethau Clinigol [Newidiwyd trefn yr Agenda ar benderfyniad y cadeirydd] 19.142.1 Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Meddygol a'r Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth gyflwyniad a oedd yn ymgorffori: • Y Weledigaeth • Cyd-destun lleol e.e Byw'n Iach: Aros yn Iach a Chymru Iachach • Pwyslais digidol newydd ar gyfer gwasanaethau clinigol • Dull iechyd a gofal cymdeithasol digidol • Ymgysylltu • Cyfleoedd sy'n cynnwys mynd i'r afael â phroblemau parhaus llwybr e.e gwasanaethau fasgwlaidd 19.142.2. Cafwyd trafodaeth. Awgrymwyd bod angen ystyried y sefyllfa wledig wrth feddwl am gyswllt a datrysiadau digidol. Tynnodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus sylw at risg bosibl, pe na bai'r strategaeth yn cael ei chyflawni'n briodol, gall fod effaith	

andwyol ar y bwlch anghydraddoldebau. Gwnaed y sylw bod gweithlu Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi dod yn gyfarwydd ag ymdopi â diffyg gallu digidol a bod angen mynd i'r afael â hyn. Yn gyffredinol, cefnogodd yr aelodau'r cyfeiriad teithio a chroesawyd y cyfleoedd gall y strategaeth ei ddarparu o ran llywio arloesiad. Roeddent yn awyddus i weld bod yr isadeiledd presennol yn cael ei ddefnyddio a bod staff yn ymgysylltu'n ystyrion ac yn rhan o ddatblygu'r strategaeth a'i ffurfio ymhellach. Gofynnodd y Cadeirydd bod y cyflwyniad yn cyd-fynd â'r gwaith a wnaed eisoes a bod amserlen arfaethedig ar gyfer cwblhau yn cael ei ddatblygu. <i>[Gadawodd Mrs M Edwards y cyfarfod]</i>	GH / DF
19.144 Adroddiad Cynnydd Argymhellion HASCAS ac Ockenden <i>[Newidiwyd trefn yr Agenda ar benderfyniad y cadeirydd]</i> 19.144.1 Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrso a Bydwreigiaeth yr adroddiad cynnydd gan dynnu sylw at y ffaith fod bellach dystiolaeth o adborth cadarnhaol gan bartneriaid a'r Grŵp Rhanddeiliaid. Cydnabu'r Cadeirydd faint o waith a wnaed i baratoi'r adroddiad ond roedd yn pryderu ynghylch hyd y naratif. Gofynnodd i swyddogion fyfyrion ar y fformat i leihau hyd y naratif ac i ddehongli'n gliriach pa gamau gweithredu oedd eu hangen er mwyn cwblhau argymhelliad. 19.144.2 Penderfynwyd y byddai'r cynnydd yn erbyn yr argymhellion yn cael ei nodi. <i>[Gadawodd Mrs G Harris y cyfarfod]</i>	GH
19.140 Cyflwyniad Gofal heb ei Drefnu 19.140.1 Rhoddodd y Prif Weithredwr gyflwyniad a oedd yn ymgorffori: • Crynodeb 'cynllun ar dudalen' ar gyfer Adeiladu Gwell Gofal ar draws meysydd Galw, Llif a Rhyddhau • Y diweddaraf ar ffrydiau gwaith gofal heb ei drefnu • Perfformiad o ran amseroedd aros, amseroedd ymateb, oedi wrth drosglwyddo gofal 19.140.2 Codwyd pryder bod materion codau clinigol wedi golygu nad oedd rhai gwybodaeth ar gael. Nododd y Prif Weithredwr fod materion blaenorol yn ymwneud â chodau wedi gwella llawer yn gyffredinol ond bu dirywiad yn ddiweddar.	
19.141 Adroddiad Monitro Cynllun Blynyddol 19.141.1 Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Pherfformiad fod y papur wedi cael ei graffu arno gan y Pwyllgor Strategaeth, Partneriaethau ac Iechyd y Boblogaeth (SPPH) a chan y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad. Cadarnhaodd bod yr adroddiad yn seiliedig ar broses hunan asesu a chafodd ei gymeradwyo gan y Gweithredwyr. Cafwyd trafodaeth ynghylch cyfiawnhau'r graddfeydd ambr ac awgrymwyd y dylid cymryd dau ddangosydd ar hap o ddiwedd chwarter 2 a'u hail hasesu. 19.141.2 Penderfynwyd y byddai'r cynnydd o ran rhoi'r cynllun gweithredol ar waith yn cael ei nodi	MW
19.143 Adroddiad Integredig Ansawdd a Pherfformiad 19.143.1 Gwahoddodd y Cadeirydd yr aelodau i godi materion ar feysydd o'r IQPR nad oeddent eisoes wedi'u trafod fel rhan o eitemau cynharach ar yr agenda. Codwyd	

perfformiad Iechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc (CAMHS) a chymeradwyodd Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Gofal Cychwynnol a Chymuned y gwaith o fewn y timau a ddaeth â'r sefydliad at drothwy'r targed o 80% a osodwyd gan Lywodraeth Cymru o dan y Mesur Iechyd Meddwl, a nododd ei fod yn disgwyl gweld cynnydd parhaus. Tynnodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd hefyd sylw at y ffaith bod Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn ail drwy Gymru ym mis Gorffennaf 2019 o ran perfformiad Un Llwybr Canser ar 78%. Nododd yr Is-gadeirydd, er gwaethaf y pwyslais, ymddengys bod cyfraddau absenoldeb salwch yn dirywio. Awgrymodd y Cyfarwyddwr Cyswllt (Gweithlu) fod problem amseru gyda'r data ac y byddai unrhyw duedd yn gliriach erbyn mis Tachwedd. Nodwyd bod fformat yr IQPR yn parhau i ddatblygu gyda fersiwn gryno yn cael ei threialu ar gyfer Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad mis Medi. 19.143.2 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn nodi'r perfformiad cyfredol ac yn ystyried y camau sy'n cael eu cymryd i gyflawni gwell perfformiadau.	
19.145 Ail ddarparu Gwasanaethau o'r Clinig, Stryd Mount, Rhuthun ac Ailddatblygiad Ysbyty Cymuned Rhuthun 19.145.1 Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Gwasanaethau Gofal Cychwynnol a Chymuned y papur a oedd yn gofyn am gymeradwyaeth i symud ymlaen a chyflwyno'r papur i Lywodraeth Cymru ar gyfer Cyllid Cyfalaf er mwyn galluogi i wasanaethau gael eu hail-leoli o Glinig Stryd Mount, Rhuthun ac i ailddatblygu Ysbyty Cymuned Rhuthun ac Inffymari Dinbych. Rhoddodd ychydig o gefndir i'r feddygfa dan sylw, gan dynnu sylw at ystod o faterion amgylcheddol a phroblemau capasiti gyda'r safle. Tynnodd sylw'r aelodau hefyd at arolwg ystadau gofal cychwynnol a gynhaliwyd yn 2016. O ran goblygiadau ariannol yr opsiynau a nodir yn y papur, cadarnhawyd y byddai rhan sylweddol o'r refeniw yn cael ei gasglu trwy'r Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol gyda'r gweddill yn disgyn i'r tîm ardal - gan wneud y cynllun yn niwtral o ran refeniw. 19.145.2 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn cymeradwyo'r Achos Busnes er mwyn galluogi symud ymlaen at ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru.	
19.146 Achos Busnes Rhaglen Parhad Ysbyty Maelor Wrecsam 19.146.1 Nododd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Pherfformiad fod Achos Busnes y Rhaglen (PBC) yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd fel rhan o'r broses craffu a chymeradwyo ar gyfer prosiectau cyfalaf mawr sy'n ceisio cael cyllid gan y Rhaglen Cyfalaf Cymru Gyfan, ac mae wedi cael ei gefnogi yn y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad. Aeth y PBC i'r afael â rhai o risgiau mwyaf a'r rhai mwyaf uniongyrchol y Bwrdd a phenderfynwyd ei fod yn niwtral o ran refeniw. Codwyd y cwestiwn ynghylch asesiad effaith cydraddoldeb cysylltiedig (EQIA) a chadarnhawyd nad oedd angen hyn ar gyfer PBC ond y byddai'r elfennau achos busnes dilynol yn destun EQIA. 19.146.2.3 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn cymeradwyo Achos Busnes y Rhaglen ar gyfer ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru. <i>[Gadawodd Dr C Stockport y cyfarfod]</i>	
19.147 Datblygu Cyfleusterau Ar wahanu Newydd - Uned Gofal Critigol Ysbyty Maelor Wrecsam	

19.147.1 Nododd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Pherfformiad fod yr achos busnes yn mynd i'r afael â'r broblem o ddiffyg cyfleusterau arwahanu digonol yn Uned Gofal Critigol Ysbyty Wrecsam Maelor. Cymeradwywyd yr achos busnes gan y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad ac roedd yn ymwneud â'r dyraniad cyfalaf dewisol. 19.147.2 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn cymeradwyo'r opsiwn a ffafrir sef darparu 2 ystafell arwahanu a fyddai'n bodloni safonau modern o ran cynllun a systemau awyru ac felly'n osgoi unrhyw gyfyngiad ar y math o gleifion y gellid gofalu amdanynt yn yr amgylchedd hwnnw.	
19.148 Crynodeb o Fusnes Heb y Cyhoedd y Bwrdd i gael ei adrodd arno'n gyhoeddus 19.148.1 Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn nodi'r adroddiad.	
19.149 Fforymau Cymru Gyfan ac Eraill	
19.149.1 Cofnodion y Pwyllgor Gwasanaethau Ambiwylans Brys 26.3.19 Penderfynwyd y byddai'r cofnodion yn cael eu nodi.	
19.149.2 Cofnodion y Pwyllgor Gwasanaethau Ambiwylans Brys 14.5.19 Penderfynwyd y byddai'r cofnodion yn cael eu nodi.	
19.149.3 Adroddiad Sicrwydd Pwyllgor Partneriaeth Cydwasanaethau 18.7.19 Penderfynwyd y byddai'r adroddiad yn cael ei nodi.	
19.150 Crynodeb blynyddol o ymgynghoriadau Penderfynwyd y byddai'r Bwrdd yn nodi'r ymgynghoriadau allanol yr ymatebwyd iddynt gan y Bwrdd Iechyd a'r trefniadau monitro cysylltiedig.	
19.151 Dyddiad y Cyfarfod Nesaf 7 Tachwedd 2019 @ 10.00am ym Mhorth Eirias, Bae Colwyn	
19.152 Cyfarfodydd Pwyllgorau i gael eu cynnal yn gyhoeddus cyn cyfarfod nesaf y Bwrdd Pwyllgor Archwilio 12.9.19; Pwyllgor Ansawdd, Diogelwch a Phrofiadau 24.9.19; Pwyllgor Deddf Iechyd Meddwl 27.9.19; Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad 30.9.19 a 24.10.19; Pwyllgor Strategaeth, Partneriaid ac Iechyd y Boblogaeth 1.10.19; Pwyllgor Tâl ac Amodau Gwasanaeth 4.11.19; Pwyllgor QSE ac Archwiliad ar y Cyd 5.11.19.	

Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC)

Cofnodion Drafft y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a gynhaliwyd ar 25.7.19 yn Neuadd Reichel, Bangor

Yn bresennol:

Mr M Polin	Cadeirydd
Mr G Doherty	Prif Weithredwr
Cyng C Carlisle	Aelod Annibynnol
Mrs D Carter	Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth Dros Dro
Mr J Cunliffe	Aelod Annibynnol
Mrs M Edwards	Aelod Cyswllt - Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol
Mrs S Green	Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithlu a Datblygiad Sefydliadol
Mrs S Hill	Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid Dros Dro
Mrs J Hughes	Aelod Annibynnol
Mrs M W Jones	Is-gadeirydd
Mrs G Lewis-Parry	Ysgrifennydd y Bwrdd
Mrs L Meadows	Aelod Annibynnol
Dr E Moore	Cyfarwyddwr Gweithredol Meddygol
Miss T Owen	Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus
Yr Athro M Rees	Is-Gadeirydd Fforwm Gweithwyr Proffesiynol Gofal Iechyd
Mrs L Reid	Aelod Annibynnol
Mr C Stockport	Cyfarwyddwr Gweithredol Gofal Cychwynnol a Gwasanaethau Cymunedol
Mr A Thomas	Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd
Mrs H Wilkinson	Aelod Annibynnol
Mr M Wilkinson	Cyfarwyddwr Gweithredol Cynllunio a Pherfformiad

Yn bresennol:

Mrs K Dunn	Pennaeth Materion Corfforaethol
Mrs L Singleton	Cyfarwyddwr Partneriaethau Iechyd Meddwl ac Anableddau Dysgu (<i>Dirprwy ar gyfer Mr A Roach</i>)

Cyfieithydd, aelodau o'r cyhoedd ac arsylwyr

Eitem ar yr Agenda	Gweithredu gan
A19.1 Croeso a Chyflwyniadau A19.1.1 Croesawodd y Cadeirydd bawb i Gyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Bwrdd Iechyd. Cyflwynodd bob aelod ei hun yn ddwyieithog, a diolchodd y Cadeirydd iddynt am eu hymrwymiad i hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg. Yna darllenodd ddatganiad wedi'i baratoi fel a ganlyn: A19.1.2 "Bore da, a chroeso i gyfarfod cyffredinol blynyddol Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Mark Polin dw i, Cadeirydd y Bwrdd. Dyma fy Nghyfarfod Cyffredinol Blynyddol cyntaf, wedi i mi gymryd y rôl hon ar 1 Medi y llynedd. Mae nifer o newidiadau pwysig wedi digwydd ers hynny ac yn awr, ac mae'r rhain yn cynnwys: Penodiad Aelodau Annibynnol newydd ac Is-Gadeirydd, a datblygiad pwyslais o fewn y grŵp cyfan o Aelodau Annibynnol ar sicrhau bod y prosesau llywodraethu, craffu a sicrwydd cywir yn bodoli, a ble nad ydynt, yr eir i'r afael â hyn.	

- Penodiad dau Gyfarwyddwr newydd- Cynllunio a Pherfformiad, a Gofal Cychwynnol a Chymuned, a phenodiadau newydd mwy diweddar i rolau presennol Cyfarwyddwr Meddygol a Chyfarwyddwr Cyllid.
- Yn ystod yr wythnosau diwethaf, rydym wedi dod ag arbenigedd i mewn i gynorthwyo gydag adferiad ariannol, angen a gafodd ei gydnabod gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus hefyd.
- Rydym wedi newid y ffordd y mae'r Bwrdd yn cyflawni ei fusnes, yma yn y fforwm hwn, a hefyd ar draws strwythur ein Pwyllgorau; rhywbeth y mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi gwneud sylwadau positif amdano. Mae hyn wedi cynnwys symud tuag at gyfarfodydd Bwrdd bob yn ail fis er mwyn darparu gweithdai yn y misoedd eraill sy'n ein galluogi i archwilio pynciau pwysig mewn manylder, a chytuno ar y camau gweithredu sy'n ofynnol.
- Rydym wedi parhau i ddatblygu'r Bwrdd, gyda gwaith ar y gweill gyda Chronfa Kings, er mwyn sicrhau bod y Bwrdd yn gallu gweithredu ar ei lefel uchaf.
- Rydym wedi miniogi ein pwyslais o ran adrodd ar berfformiad, gan ganolbwyntio ar feysydd blaenoriaeth, ac yn cynnwys yr agweddau hynny o berfformiad sy'n rhwystr i'r sefydliad rhag gadael Mesurau Arbennig; a
- Rydym wedi rhoi cryn amser er mwyn gwneud ein blaenoriaethau yn glir, beth rydym angen ei wneud i'w cyflawni, a pha ganlyniadau fydd yn cael eu mesur er mwyn dangos gwelliant.

Er bod llawer wedi cael ei gyflawni gan y sefydliad dros y flwyddyn ddiwethaf, mi wna i adael i Gary eu disgrifio gan ei fod wedi bod yma am y tymor llawn, mae llawer mwy i'w wneud os yw'r sefydliad am symud at ffordd gynladwy tuag at welliant, ac o ran hyn, ni ddylid tanbrisieo pwysigrwydd cyfarfod busnes y Bwrdd sy'n dilyn y Cyfarfod Cyffredinol Blynnyddol hwn. Gan fod y busnes hwnnw yn mynd i'r afael ag agweddau o arweinyddiaeth a chyfeiriad, perfformiad (yn cynnwys ansawdd a diogelwch cleifion a staff), a hefyd rheoli ein cyllidebau, sef y prif feysydd sy'n gofyn am ein sylw ac i ni weithredu arnynt. O ran arweinyddiaeth a chyfeiriad, yn dilyn ein gwaith gyda Price Waterhouse Coopers a gydag Uned Cyflenwi Cyllid Llywodraeth Cymru, mae Cynllun diwygiedig yn cael ei gyflwyno heddiw, a ddylai ddisgrifio yn glir ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn ariannol hon, yn ogystal ag edrych ymlaen, ac amlinellu'r camau gweithredu i'w cymryd er mwyn cyflawni. Bydd targedau gwella perfformiad ar gyfer gofal wedi'i drefnu a heb ei drefnu, yn cael eu cyflwyno er mwyn eu trafod a'u cymeradwyo ar yr un pryd. Ochr yn ochr â'r Cynllun, adroddir ar gynnydd gwaith sydd ar y gweill i unio Strategaeth Gwasanaethau Clinigol fydd yn disgrifio yn gliriach ein gweledigaeth i'r dyfodol o ran model darparu a chyfluniad ein holl wasanaethau allweddol. Mae'r Bwrdd yn bwriadu i glinigwr, a phob elfen arall o'r gweithlu, fod yn rhan o ddylunio'r Strategaeth hon, gan mae'n sicr y bydd angen newid wrth symud ymlaen, ac rydym eisiau i'r newid gael ei ffurfio gan y rhai sy'n darparu gwasanaethau dan sylw, a'u harwain ganddynt. Gan droi at gyllid, mae newid ar y gweill yma hefyd, fel rwyf eisoes wedi cyfeirio ato hefyd. Bydd penodiad Cyfarwyddwr Adferiad ariannol profiadol o'r tu allan i'r sefydliad, yn ogystal â Chyfarwyddwr Cyllid newydd dros dro, yn dod gyda llawer mwy o fanylder yn ein dull tuag at welliant a rheolaeth ariannol. Fel rwy'n ei ddweud yn fy nghyflwyniad i'r Adroddiad Blynnyddol, mae'r Bwrdd hefyd yn cydnabod fod pawb eisiau gweithio mewn amodau sy'n arwain atynt yn mwynhau eu gwaith ac i ddarparu'r gwasanaeth gorau, a chael eu cynorthwyo gan dechnoleg sy'n gwneud eu bywydau yn haws, ac yn diogelu'r rhai rydym yn gofalu amdanynt. Yn hynny o beth, mae'r Bwrdd wedi cyrraedd synnwyr clir o ran ble mae ein blaenoriaethau o ran buddsoddi yn ein hadeiladau a'u rhesymoli, ac yn bwriadu cyrraedd penderfyniad tebyg yn fuan o ran technoleg gwybodaeth. Rydym yn credu fod cwrpas i leihau gwariant diangen, ac felly caniatáu buddsoddi mewn gwelliannau fydd yn ein helpu ni gyd i weithio'n well. Bydd y cyfrifoldeb arnom i droi'r dyheadau hyn yn weithredoedd. Mae mwy o

ymdrech yn cael ei wneud o ran penderfynu ar y sgiliau a'r rolau rydym eu hangen yn ein gweithlu, heddiw ac wrth symud ymlaen, i lywio ein gweithgareddau recriwtio yn well, a ddylai yn ei dro leihau'r galw ar ddiogelu staff drwy asiantaethau. Mae'r Bwrdd yn cydnabod na fydd y gwelliannau cynlluniedig hyn, a mwy, yn cael eu cyflawni heb ymrwymiad parhaus, gwytnwch a phroffesiynoldeb y rhai sy'n gweithio yn y sefydliad, ac rydym mor ddiolchgar iddynt am bopeth y maent wedi ei gyflawni dros y flwyddyn ddiwethaf. Diolch am fynychu, ac am eich diddordeb yn y Bwrdd Iechyd, a'i waith."

A19.2 Adroddiad Blynyddol 2018/19, gan gynnwys Datganiad Llywodraethu Blynyddol a Diweddariad Mesurau Arbennig

A19.2.1 Bu i'r Prif Weithredwr roi cyflwyniad:

- A fyfyriondd ar y flwyddyn ddiwethaf- gan bwysleisio ei bod wedi bod yn amser heriol, ond bod gwelliannau hefyd megis dad-ddwysau gwasanaeth y tu allan i oriau gofal cychwynnol o Fesurau Arbennig, gwelliannau o ran ansawdd a diogelwch, canlyniadau positif o'r arolwg staff a chyflawni safon platinwm ar gyfer Safon Iechyd Corfforaethol yn y Gwaith.
- A oedd yn cynnwys crynodeb o gynnydd yn erbyn bob thema Mesurau Arbennig.
- A amlinellodd sut yr ymdriniwyd ag ymgysylltu â phartneriaid allweddol
- A ddisgrifiodd egwyddorion Cymru Iachach.
- Gwelliannau manwl o ran gwasanaethau iechyd meddwl, ac ymateb i argymhellion HASCAS ac Ockenden.
- A ddisgrifiodd ystod o sicrwydd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru.
- A amlinellodd fodelau newydd o ofal.
- A bwysleisiodd gostyngiadau cynladwy o ran oediadau ambiwlans.
- A roddodd wybodaeth am gynnydd o ran clystyrau Meddygon Teulu.
- A nododd welliant cynladwy o ran rheoli atal heintiau.
- A ddisgrifiodd y gwaith ataliol sydd ar y gweill yn y gymuned.
- A gadarnhaodd gostyngiad sylweddol o ran oedi cyn trosglwyddo gofal.
- A bwysleisiodd gostyngiad mewn cyfraddau marwoldeb.
- A amlinellodd y datblygiad a'r buddsoddiad mewn ystadau, offer a gwasanaethau.
- A ddisgrifiodd ystod o heriau parhaus yn cynnwys gofal wedi'i drefnu, gofal heb ei drefnu a chyllid
- A amlinellodd blaenoriaethau'r Bwrdd wrth symud ymlaen

A19.2.2 Canmolodd y Prif Weithredwr yr adroddiad blynyddol i'r cyfarfod, a gwahoddodd yr aelodau a'r arsylwyr i adolygu'r ddogfen a gyhoeddwyd.

A1903 Datganiad Ansawdd Blynyddol (AQS)

A19.3.1 Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Nyrsio a Bydwreigiaeth gyflwyniad a:

- Gadarnhaodd bod y Datganiad Ansawdd Blynyddol yn ddogfen allweddol a ysgrifennwyd ar gyfer y cyhoedd
- Pwysleisiodd bod yr AQS yn cyd-fynd â'r safonau gofal iechyd dan arweinyddiaeth y tri gweithredwr clinigol
- Cyfeiriodd at y Strategaeth Gwella Ansawdd (QIS) fel y brif ddogfen strategol gyffredinol
- A ddisgrifiodd y cyflawniadau yn erbyn blaenoriaethau'r Bwrdd ar gyfer 2018-19

• A amlinellodd y blaenoriaethau ar gyfer 2019-20 a oedd yn cynnwys darparu gofal diogel, effeithiol a thosturiol; ymgysylltu â chleifion a defnyddwyr gwasanaeth i wneud gwelliannau; a darparu gofal yn unol â'r QIS.	
A19.4 Cyfrifon Ariannol Blynyddol A19.4.1 Rhoddodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid gyflwyniad a ddisgrifiodd: • Dargedau statudol ac ariannol eraill a pherfformiad BIPBC yn eu herbyn • Gwariant refeniw y sefydliad • Dadansoddiad o wariant yn ôl Uwch Adran • Gwariant yn ôl categori (cyflogau, pethau nad ydynt yn gyflogau, gofal cychwynnol a gofal gan ddarparwyr eraill) • Defnydd o staff asiantaeth • Ystod o fuddsoddiadau cyfalaf • Archwiliad o gyfrifon gan Swyddfa Archwilio Cymru a gadarnhaodd nad oedd camddatganiadau nac anghysondebau adrodd materol • Rhagolwg ar gyfer 2019-20 yn erbyn cyd-destun lleol a chenedlaethol • Targedau arbedion a refeniw	
A19.5 Rhagolwg Ni chodwyd unrhyw sylwadau penodol.	
A19.6 Fforwm Agored A19.6.1 Gofynnodd Mr M Joyce (aelod o'r cyhoedd) gwestiwn o ran a oes gan y Bwrdd Iechyd ddyletswydd statudol i ddarparu gofal cleifion diogel ac urddasol sy'n effeithiol yn glinigol, a sut y byddai'n sicrhau bod unrhyw drawsnewid gwasanaeth yn effeithiol a diogel. A19.6.2 Ymatebodd y Prif Weithredwr drwy ddweud er bod dyletswyddau statudol o amgylch cyllid, bod gan y Bwrdd ddyletswydd i ddarparu gwasanaethau sy'n ddiogel yn glinigol i'w boblogaeth. Cyfeiriodd at ystod o feysydd ble mae cynnydd amlwg, ond bu iddo gydnabod yr heriau sydd ar ôl a oedd wedi cael eu disgrifio gan Mr Joyce hefyd. Cadarnhaodd fod gan Gynllun Blynyddol y Bwrdd a'r Trosolwg Tair Blynedd lefel o risg cysylltiedig. O ran y Strategaeth Gwasanaeth, er nad yw hon yn hollol gynhwysfawr, roedd cynnydd ar draws rhannau amrywiol o waith, ac roedd ymrwymiad i sicrhau gwrando ar staff, cleifion, a rhanddeiliaid fel rhan o unrhyw drawsnewid gwasanaeth. Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Gweithredol Meddygol at enghreifftiau hefyd ble mae newid gwasanaeth wedi bod yn llwyddiannus ac wedi cael eu gweithredu'n bositif megis Ymyriad Coronaidd drwy'r Croen Cychwynnol (PPCI) a gofal fasgwlaidd. O ran sicrhau bod gwasanaethau yn ddiogel, ychwanegodd fod data o gwynion, canlyniadau, achosion cyfreithiol ac adborth cleifion oll yn cael eu triogli. A19.6.3 Gwnaeth Mr Joyce sylw pellach ei fod wedi codi materion tebyg dros y saith mlynedd ddiwethaf, ac nad oedd yr ymatebion wedi rhoi sicrwydd iddo. Cydnabu'r Cadeirydd y sefyllfa annymunol oedd y Bwrdd ynddi, o ran y gofynnir iddynt ystyried Cynllun nad oedd yn derfynol, a dywedodd nid yw'n bwriadu bod yn yr un sefyllfa y flwyddyn nesaf. Cyfeiriodd at y gwaith parhaus ynglŷn ag adferiad ariannol, a chydabu'r cwrmpas sylweddol ar gyfer gwella o amgylch gofal wedi'i drefnu a gofal heb ei drefnu. Er hynny rhoddwyd sicrwydd iddo bod pwyslais llawer mwy cadarn ar	

ddatblygu'r Cynllun, ac y byddai manteision gwelliannau gwasanaeth yn cael eu disgrifio'n fwy clir mewn achosion busnes yn y dyfodol. Gorffennodd drwy gefnogi'r safbwynt p'un a yw'r dyletswydd i ddarparu gofal diogel yn ddyletswydd statudol ai peidio, mai dyma bwyslais y Bwrdd ym mhopeth a wna.	
A19.7 Sylwadau Terfynol A19.7.1 Roedd y Cadeirydd yn dymuno cydnabod bod cynnydd wedi cael ei wneud, a bod y Bwrdd yn dechrau canolbwyntio ar y pethau cywir i sicrhau taith gwella cynladwy. Roedd hefyd yn awyddus i weld pwyslais ar feysydd a fyddai'n galluogi'r Bwrdd i ddod allan o fesurau arbennig.	

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Diogelu a Ffynnu

Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Adroddiad Blynyddol 2019

Fel Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus (CGIC) i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC), mae'n bleser gennyf gyflwyno fy Adroddiad Blynyddol 2019 ynglŷn ag Iechyd Cyhoeddus.

Eleni, rydw i wedi dewis canolbwyntio ar ddiogelu iechyd. Mae hyn yn ategu adroddiad y llynedd lle tynnais sylw at y buddion o Ogledd Cymru ffyniannus o bersbectif iechyd a llesiant. Mae diogelu iechyd hefyd yn faes gwaith sy'n anelu yn y pen draw at ein helpu ni i fyw bywydau hirach ac iachach drwy atal neu leihau niwed oddi wrth glefydau heintus a pheryglon amgylcheddol, fel cemegau neu ddigwyddiadau tywydd eithafol.

Mae natur bygythiadau iechyd cyhoeddus yr ydym yn eu hwynebu wedi datblygu yn ystod y ddwy ganrif ddiwethaf, yn rhannol oherwydd cyflwyno cyflenwadau dŵr glan, diogel, glanweithdra a gwell amodau byw, a datblygiadau gwyddonol fel brechu torfol a gwrthfotigau. Rydym yn awr yn wynebu bygythiadau newydd, er enghraifft, oherwydd ymwrthedd gwrthficrobaidd, rydym yn dod yn fwy bregus i heintiau, a oedd yn gallu cael eu trin yn hawdd o'r blaen gyda gwrthfotigau. Yn ymarferol, bob dydd drwy Ogledd Cymru, mae pobl yn gweithio gyda'i gilydd mewn partneriaeth i helpu ein cymunedau barhau yn ddiogel. Mae'r rhestr o unigolion sydd ynghlwm â hyn yn un hir, ac rydw i'n ddiolchgar i bawb am eu hymdrechion. Mae'r rhestr yn cynnwys ein Swyddogion Iechyd Amgylcheddol, y Tîm Diogelu Iechyd (TDI), ein staff domestig, ein gofawyr, ein casglwyr sbwriel, ein fferyllwyr, ein heddlu, ein cydweithwyr yn y gwasanaeth ambiwlans a'r gwasanaeth tân, ein meddygon teulu, ein nyrsys, ein Cynghorwyr, ein cynllunwyr a'n gwirfoddolwyr – i enwi dim ond rhai ohonyn nhw!

Ni all un sefydliad ddiogelu iechyd dinasyddion Gogledd Cymru. Er mwyn bod yn llwyddiannus yn ein hymdrechion diogelu iechyd, mae'n

WELSH PROVERB

Dihareb Gymraeg
A fo ben, bid bont

rhaid dibynnu ar bartneriaethau a pherthnasau cryf a gweithio ar lefelau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Wrth gwrs, ochr yn ochr a hyn, mae angen unigolion a chymunedau sydd wedi eu grymuso. Yma yng Ngogledd Cymru, mae'r Bwrdd Iechyd yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau iechyd, tra mae Iechyd Cyhoeddus Cymru, wedi'i gefnogi gan dîm Iechyd Cyhoeddus BIPBC yn darparu gwybodaeth a chynghor arbenigol ynglŷn â gwarchodaeth iechyd. Yr Awdurdodau Lleol a'n Gwasanaethau Brys yw'r prif chwaraewyr yn y maes hwn, tra bod Cyfoeth Naturiol Cymru yn cefnogi'r gwaith ynglŷn ag amrediad o ddigwyddiadau a risgiau amgylcheddol.

Pont Llanrwst, Conwy

Rydw i wedi ysgrifennu'r cyflwyniad hwn wrth fyfyrir ar yr Eisteddfod Genedlaethol lwyddiannus a gynhaliwyd yn Llanrwst eleni. Mynychais i Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst sawl blwyddyn yn ôl (!) ac arwyddair yr hen ysgol oedd "A fo ben, bid bont". Pan mae diogelu iechyd o dan sylw, fy swyddogaeth i fel arweinydd y system Iechyd Cyhoeddus yng Ngogledd Cymru yw helpu i adeiladu pontydd yn hytrach na waliau, ynghyd a helpu i weld y bylchau, gan weithio gyda phartneriaid er mwyn lleihau'r rhain fel ein bod i gyd yn cadw yn ddiogel ac yn iach.

Mae arbenigwyr cymwys wedi ysgrifennu pob pennod o'r adroddiad hwn o nifer o sefydliadau partner drwy Ogledd Cymru sy'n weithredol

ar yr agenda hon. Ar gychwyn pob un o'r penodau, rydym ni wedi darparu rhywfaint o wybodaeth ynglŷn â'r pwysigrwydd o iechyd cyhoeddus a rhai ffeithiau ac enghreifftiau allweddol yn nhermau Gogledd Cymru a thu hwnt. Gan fy mod wedi dechrau gyda'm harwyddair ysgol yn y cyflwyniad hwn, mae gan bob pennod sy'n dilyn ddihareb Gymraeg neu ddywediad!

Mae **Pennod 1** yn trafod heriau'r clefydau heintus inni yng Ngogledd Cymru heddiw: o heintiau sy'n gysylltiedig â gofal, diogelwch bwyd a heintiau gastroberfeddol, ailymddangosiad y diciâu, yn arbennig felly mewn grwpiau bregus gydag anghenion cymdeithasol cymhleth, at ymwrthedd gwrthficrobaidd – a ystyrir yn un o'r heriau iechyd cyhoeddus mwyaf ein hoes.

Mae **Pennod 2** yn trafod i ba raddau'r ydym ni wedi datblygu brechu, yr heriau lleol a'r hyn yr ydym yn ei wneud ynglŷn â nhw.

Mae **Pennod 3** yn trafod effaith prosiectau amgylcheddol, yn cynnwys ansawdd yr aer a llygredd, a newid yn yr hinsawdd a digwyddiadau eithafol.

Mae **Pennod 4** yn trafod sgrinio, gyda phwyslais ar rai straeon diweddar o lwyddiant ar gyfer BIPBC ynghylch rhaglen sgrinio cynenedigol.

Mae **Pennod 5** yn trafod sut yr ydym yn cynllunio ac yn paratoi ar gyfer digwyddiadau ac argyfyngau posibl, p'un ai yw y pandemig fflw nesaf neu ddigwyddiadau diwydiannol mawr sy'n ymwneud â chemegau ac mae'n rhoi enghreifftiau o ddigwyddiadau yr ydym wedi ymateb iddyn nhw.

Mae **Pennod 6** yn cynnwys rhai meddyliau olaf yn ogystal â disgrifio rhai meysydd penodol lle rydym ni angen help gan ein partneriaid.

Wrth gwrs, nid yw adroddiadau o'r fath yn bosibl heb lawer o ymdrech gan gydweithwyr. Mae angen diolch i nifer o bobl am gefnogi datblygiad yr adroddiad hwn eleni. Diolch yn arbennig i'r Athro Rob Atenstaedt, Ymgynghorydd mewn Meddygaeth Iechyd Cyhoeddus gyda Thîm Iechyd Cyhoeddus BIPBC. Rob oedd y golygydd a'r athrylith y tu ôl i adroddiad eleni ac mae wedi gweithio gydag amrediad o gydweithwyr er mwyn sicrhau ei fod yn llawn gwybodaeth.

Diolch yn fawr iawn hefyd i amrediad o gydweithwyr eraill o'r system iechyd cyhoeddus, gan gynnwys fy nhîm lleol, staff eraill y Bwrdd Iechyd, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Awdurdodau Lleol a Chyfoeth Naturiol Cymru:

Siobhan Adams, Ymgynghorydd mewn Iechyd Cyhoeddus

Emma Binns, Pennaeth Parodrwydd a Gwydnwch ar gyfer Argyfyngau

Dr Graham Brown, Ymgynghorydd mewn Rheoli Clefydau Heintus

Huw Brunt, Prif Ymgynghorydd mewn Diogelu Iechyd Amgylcheddol

Jayne Fortune, Uwch Ymarferydd Iechyd Cyhoeddus

Lisa Goodier, Uwch Rheolwr Prosiectau/Rheolwr Risg Llifogydd ac Erydiad Arfordirol

Dr Sharon Hillier, Cyfarwyddwr yr Is-adran Sgrinio

Denise Hughes, CP i Gyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus

Aled Hughes, Uwch Ymarferydd Iechyd Cyhoeddus

Cerys Humphreys, Prif Ymarferydd Iechyd Cyhoeddus

Keith Ivens, Rheolwr Gweithrediadau – Rheoli Risg Llifogydd ac Adnoddau Dŵr

Kristian James, Prif Arbenigwr Iechyd Cyhoeddus Amgylcheddol

Claire Jones, Arbenigwr Gwybodaeth Iechyd Cyhoeddus

Delyth Jones, Prif Swyddog Iechyd Cyhoeddus

Leslie Jones, Ymgynghorydd Locwm

Silas Jones, Rheolwr Prosiect Carbon

Hannah Lloyd, CP/Uwch Swyddog Gweinyddol ac Adnoddau

Charlotte Makanga, Fferyllydd Gwrthficrobaidd Ymgynghorol

Rebecca Masters, Ymgynghorydd Iechyd Cyhoeddus

Amanda Miskell, Cyfarwyddwr Cynorthwyol Nyrsio – Atal Heintiau

Gwyneth Page, Rheolwr Rhaglen – Gwella Iechyd ac

Anghydraddoldebau Iechyd

Andrew Rogers, Pennaeth Cyfathrebiadau

Alwen Salisbury, Uwch Ymarferydd Iechyd Cyhoeddus

Heather Thomas, Rheolwr Prosiect

Karen Vickers, Rheolwr Busnes Rhanbarthol

Teresa Owen

Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus

Pennod 1

Awduron: Charlotte Makanga, Rebecca Masters, Amanda Miskell, Graham Brown, Claire Jones, Rob Atenstaedt a Leslie Jones.

Her y clefydau heintus

Pam mae hyn yn bwysig?

Ymateb i glefydau yn y gymuned, canfod ac ymchwiliad cynnar yw'r swyddogaethau craidd mewn diogelu iechyd y boblogaeth. Mae bygythiadau newydd fel ailymddangosiad y diciâu mewn grwpiau bregus ac ymwrthedd gwrthficrobaidd yn cyflwyno heriau newydd i waith diogelu iechyd. Mae heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd yn fygythiad mawr arall a ellir eu lledaenu gan weithred syml fel peidio â glanhau eich dwylo ac mae angen amddiffyn yn eu herbyn.

Beth sy'n digwydd yng Ngogledd Cymru?

Heintiau sy'n Gysylltiedig â Gofal Iechyd (HGGlau)

Mae HGGlau yn digwydd o ganlyniad uniongyrchol i driniaeth feddygol neu lawfeddygol neu gysylltiad mewn lleoliad gofal iechyd. Gallan nhw ddatblygu mewn ysbytai, lleoliadau iechyd neu ofal cymdeithasol yn y gymuned a gallan nhw effeithio ar gleifion a gweithwyr gofal iechyd fel ei gilydd.

Gwyddom ar unrhyw ddiwrnod mewn ysbytai yng Nghymru, bydd gan oddeutu 1 mewn 25 o gleifion HGGI. Mae hyn yn debyg i ysbytai eraill drwy'r DU ac Ewrop.

Mae HGGlau cyffredin yn cynnwys *Staphylococcus aureus* (MRSA) a *Clostridium difficile* (C diff) sy'n ymwrthod â methisilin; y ddau yn heintiau yn y gwaed a gall C diff ambell waith arwain at glefyd sy'n bygwth bywyd a hyd yn oed marwolaeth.

Mae BIPBC wedi gweithredu nifer o fesurau i atal HGGlau, sy'n cael eu monitro a'u craffu yn fisol gan y Bwrdd Iechyd. Mae holl staff y bwrdd iechyd yn cael eu hyfforddi mewn atal heintiau a gweithdrefnau datblygedig lle y bo angen er mwyn atal neu leihau unrhyw risg o haint.

Mae hylendid dwylo yn hanfodol i ymladd heintiau o unrhyw fath; mae'n rhaid golchi dwylo gyda dŵr a sebon er mwyn cael gwared

â'r microbau gan nad ydyn nhw'n cael eu lladd gan rwbaid llaw sy'n cynnwys alcohol. Mae'n hanfodol bod safonau glanhau uchel yn bodoli; mae ardaloedd lle gall cleifion fod mewn risg arbennig, neu lle mae gan unigolyn yr haint, yn cael eu glanhau gyda chynhyrchion gyda clorin ynddyn nhw sy'n dinistrio'r germau. Mae mesurau eraill yn cynnwys rheoli cathetrau a dyfeisiau meddygol eraill yn ofalus ac atal y defnydd diangen o wrthfotigau.

Ym mis Ionawr 2018, lansiodd BIPBC yr "Ymgyrch Gofal Glân Diogel". Mae hwn yn canolbwyntio ar amlinellu'r camau gweithredol hanfodol ynglŷn ag atal a rheoli heintiau sydd eu hangen ar gyfer yr holl staff, cleifion ac ymwelwyr. Gwneir hyn er mwyn gwella diogelwch a gofal y cleifion sy'n ymweld ac yn aros mewn ysbytai BIPBC yn sylweddol, ochr yn ochr â sicrhau bod amgylchedd ein hysbytai yn lân ac nad oes annibendod yno.

Heintiau Gastroberfeddol a diogelwch bwyd

Mae diogelwch bwyd a heintiau gastroberfeddol (GB) yn broblem diogelu iechyd barhaus bwysig, lle mae cydweithio agos rhwng y Tîm Diogelu Iechyd ac Adranau Iechyd Amgylcheddol yr Awdurdodau Lleol. Ceir nifer o achosion o heintiau GB, yn cynnwys o wenwyn bwyd, sy'n cael eu hadrodd bob blwyddyn – yn aml, yn

DIHAREB GYMRAEG

Gall pechod mawr ddod trwy ddrws bychan
One thing leads to another

ymwneud â theithio dramor – ffordd arall y mae'r byd, yn cynnwys heriau iechyd cyhoeddus, wedi newid hyd yn oed yn ystod y trigain mlynedd ddiwethaf.

Campylobacter yw'r achos mwyaf cyffredin o wenwyn bwyd yng Ngogledd Cymru, gyda channoedd o hysbysiadau ohono bob blwyddyn. Mae mathau eraill o heintiau yn cynnwys salmonela, listeria a shigela.

Diciâu mewn grwpiau bregus

Mae'r diciâu (TB) yn haint difrifol a oedd yn anrheithio teuluoedd a chymunedau hyd at y 1960au, cyn cael ei reoli drwy gyflwyno brechu a thriniaeth effeithiol. Fodd bynnag, yn ystod y degawdau diweddar mae'r diciâu wedi dychwelyd yn ddigroeso, gan gynnwys ffurfiau mwy amhlesurus a pheryglus, fel diciâu sydd ag ymwrthedd i nifer o gyffuriau neu sydd ag ymwrthedd eithafol i gyffuriau (MDR/XDR TB). Ym fwy aml, mae'r diciâu yn effeithio ar bobl gydag anghenion iechyd a chymdeithasol cymhleth, a all ei gweld yn anodd cael mynediad at wasanaethau priodol. Gall hyn ei gwneud yn heriol iawn i ddarganfod a thrin pobl gyda'r diciâu yn llwyddiannus.

Mae'r TDI wedi bod yn gweithio yn agos â'r ffin anadlol yn ardal Wrecsam er mwyn ymchwilio i nifer o achosion o'r diciâu. Mae gan lawer o'r achosion diweddar anghenion cymdeithasol cymhleth, gan gynnwys digartrefedd a cham-drin sylweddau. Mae llawer o anghenion yr unigolion hyn wedi bod angen cefnogaeth a chydlynid dwys sydd wedi rhoi pwysau ychwanegol ar amrediad o bartneriaid. Mae dod o hyd i rwydweithiau cymdeithasol er mwyn olrhain cysylltiadau'r achosion wedi bod yn her hefyd.

Gan fod cyfnod magu hirfaith gyda'r diciâu a chyd-destun cymdeithasol yr achosion hyd yma, mae'n debygol y bydd achosion eraill yn dod i'r amlwg wrth i'r ymchwiliadau barhau.

Ymwrthedd Gwrthficrobaidd

Mae ymwrthedd i wrthfotigau yn fygythiad cynyddol i drin heintiau yn effeithiol.

Mae cynllun eglur gan BIPBC er mwyn sicrhau bod ein holl gleifion yn derbyn gwrthfotigau pan maen nhw eu hangen ac fel Bwrdd Iechyd nid oes niwed yn cael ei achosi. Gwelwyd bod y cynlluniau hyn wedi cael effaith fawr ar gyfraddau rhagnodi drwy BIPBC, gyda lleihad sylweddol o 12.6% wrth ragnodi gwrthfotigau. Cyflawnwyd hyn drwy sawl menter gan gynnwys:

- Defnyddio profi pwynt gofal ar gyfer CRP (marciwr llidiol) wrth ofalu mewn rhai meddygfeydd.
- Mae clinigau defnyddio gwrthfotigau hirdymor wedi cael eu cychwyn i adolygu cleifion ar broffylacsis hirdymor ac er mwyn dilyn y canllawiau diweddaraf ynglŷn â hyn.
- Mae addysg a hyfforddiant ar gyfer staff cartrefi gofal wedi cael ei wneud drwy Ogledd Cymru ynghylch diagnosis UTI a gwrthfotigau er mwyn codi ymwybyddiaeth ynglŷn â pheidio â defnyddio trochbrennau gyda'r rhai dros 65 oed oherwydd bod hyn yn erbyn y canllawiau clinigol gorau. Bu'r gwaith mewn cartrefi gofal yn un aml-ddisgyblaethol, gyda'r nyrsys datblygu ymarfer yn darparu hyfforddiant mewn meysydd allweddol fel hydradu.
- Mewn gofal eilaidd, gosodwyd targedau Llywodraeth Cymru ynghylch cyfanswm gostyngiadau rhagnodi a chynyddu'r defnydd o gyffuriau sbectrwm cul, sy'n ymarfer gorau. Cyrhaeddodd Ysbyty Glan Clwyd darged cyfanswm y gostyngiad gwrthfotig o 5% ac roedd pob safle wedi cynyddu eu defnydd o gyffuriau sbectrwm cul. Cyrhaeddodd Wrecsam Maelor y nod o 55% o'r holl wrthfotigau sy'n cael eu defnyddio yn y categori mynediad sbectrwm cul. Mae hyn wedi gostwng y defnydd o wrthfotigau sbectrwm eang ac felly mae wedi lleihau'r niwed sy'n gysylltiedig â gwrthfotigau, HGGlau e.e. *Clostridium difficile* a chyfraniadau pellach i ymwrthedd gwrthfotig.

CADWCH
WRTHFOTIGAU'N
YMLADD

KEEP
ANTIBIOTICS
FIGHTING

Defnyddiwch nhw pan fyddwch wir eu hangen!
Only use them when you really need them!

ASTUDIAETH ACHOS

Mae ansawdd y rhagnodi yng Ngogledd Cymru wedi gwella drwy gymryd rhan yn y treial clinigol aml safle, yr astudiaeth ysbyty "Pecyn Adolygu Gwrthfotigau", sy'n cael ei redeg gan Brifysgol Rhydychen. Mae hyn wedi cefnogi stiwardiaeth ac wedi cynyddu'r niferoedd o gleifion sy'n derbyn adolygiad o'u gwrthfotigau yn yr ysbyty i fwy na 70% o waelodlin o 22%. Mae hyn, ynghyd â gwybodaeth am gleifion, wedi galluogi rhagnodwyr i sicrhau rhagnodi a sgysiau o ansawdd da gyda'u cleifion ynglŷn â'u triniaeth.

Pennod 2

Brechu

Awduron: Alwen Salisbury, Leslie Jones,
Rob Atenstaedt a Claire Jones

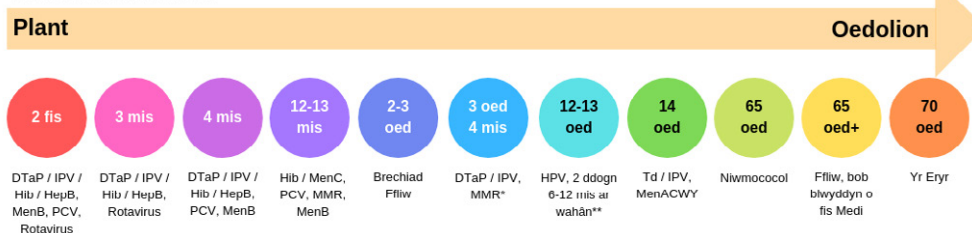
Pam mae hyn yn bwysig?

Mae brechu wedi bod yn stori wych o lwyddiant iechyd cyhoeddus yn yr ugeinfed ganrif, gan arwain at ddileu'r frech wen drwy'r byd, a oedd unwaith yn farwol. Yn anffodus, mae'n ymddangos ein bod yn "chwarae efo tân" gan nad yw pawb yn ein cymunedau yn cael eu brechu, sy'n arwain at heintiau fel y frech goch yn dychwelyd i Ogledd Cymru. Cyn i frechiadau gael eu datblygu, roedd y frech goch yn haint cyffredin iawn yn ystod plentyndod a ddaeth â dioddefaint i lawer teulu, ac yn anffodus mewn rhai achosion, arweiniodd at anabledd hirdymor neu farwolaeth hyn yn oed. Mae hyn yn ein hatgoffa, er mwyn bod y mwyaf effeithiol, bod brechu yn dibynnu arnom ni lle y bo'n bosibl i dderbyn y cynnig o frechu. Drwy gyflawni 'imiwnedd heidiol' drwy weithredu ar y cyd, mae hyn yn ei gwneud yn anodd iawn i haint ledaenu os yw'n cael ei gyflwyno i'r gymuned. Yn ogystal â diogelu ein hunain a'n teuluoedd, gallwn ni helpu i sicrhau bod eraill mwy bregus – gan gynnwys babanod sy'n rhy ifanc i gael eu brechu – yn cael eu diogelu hefyd.

Beth sy'n digwydd yng Ngogledd Cymru?

Mae amrediad o raglenni brechu arferol yn cael eu cyflawni drwy Ogledd Cymru gan BIPBC a chontractwyr gofal sylfaenol. Mae mwy o imiwnyddiadau dewisol, meddygol, galwedigaethol a theithio yn cael eu darparu hefyd, gan gynnwys brechiadau fflw ar gyfer merched beichiog a phobl gyda chyflyrau cronig; y Diciau, Hepatitis B a brechiadau'r fflw ar gyfer staff sy'n cynnig gofal uniongyrchol i gleifion a brechiadau teithio ar gyfer pobl sy'n teithio i wledydd penodol.

Brechiadau Arferol

Brechu yn ystod plentyndod

Yn hanesyddol, mae BIPBC wedi perfformio yn well na'r cyfartaledd cenedlaethol ar gyfer derbyn y rhan fwyaf o imiwnyddiadau yn ystod plentyndod, er bod amrywiad yn seiliedig ar ardal ddaearyddol ac mae cyfraddau derbyn yn dirywio o fabandod at blentyndod hwyrach.

Yn ystod 2018/19, roedd 89.7% o blant a oedd yn byw yng Ngogledd Cymru wedi derbyn y brechiadau a oedd eu hangen wrth iddyn nhw gyrraedd eu pedwerydd pen-blwydd. Mae hyn yn uwch nag mewn ardaloedd byrddau iechyd eraill ac yng Nghymru. Fodd bynnag, roedd y nifer a oedd yn derbyn brechiad yn yr ardaloedd sydd lleiaf difreintiedig yn llawer uwch nag yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig ac mae anghyfartaledd felly.

MMR (Y Frech Goch, Clwy'r Pennau a Rwbela)

Roedd y nifer a oedd wedi derbyn y dogn cyntaf o frechiad MMR mewn plant dwy oed yn BIPBC ychydig uwch na'r targed o 95% yn ystod 2018/19. Fodd bynnag, ar lefel yr awdurdod lleol, ni chyrhaeddodd Conwy a Sir Ddinbych y targed. Roedd y nifer uchaf a gafodd eu brechu yn Ynys Môn.

Mae'r nifer a oedd wedi derbyn brechiad MMR yn 5 oed yn BIPBC ychydig is na'r targed o 95% yn ystod 2018/19. Fodd bynnag, llwyddodd Ynys Môn, Sir y Fflint a Wrecsam i gyrraedd y targed.

DIHAREB GYMRAEG

**Chwarae'n troi'n chwerw,
wrth chwarae efo tân**
Playing with fire will
eventually turn bitter

Feirws Papiloma Dynol (FPD)

Mae hwn yn helpu i ddiogelu yn erbyn canserau a achosir gan FPD, gan gynnwys cancer serfigol a defaid gwenerol. Yn ystod y flwyddyn academaidd 2019/20 bydd bechgyn 12-13 oed, yn ogystal â genethod, yn cael cynnig y brechiad FPD yn yr ysgol.

Yn anffodus, mae tueddiad y data ar gyfer y cwrs cyflawn o frechiad HPV (dau ddogyn ar gyfer genethod sy'n cyrraedd eu pen-blwydd yn 16 oed) wedi gostwng o 1.4 pwynt canran ers 2016/17 i 85.9% yn 2018/19.

Ffliw Tymhorol

O'r holl glefydau heintus, gellir dadlau mai'r fflw yw'r problem iechyd fwyaf ar hyn o bryd. Mae ganddo'r potensial i'r henoed a rhai ifanc iawn ddatblygu cymhlethdodau peryglus fel niwmonia. Mewn ymateb, mae Cymru wedi gweithredu'r rhaglen frechu genedlaethol yn erbyn fflw tymhorol ers nifer o flynyddoedd.

Ambell waith, mae plant ifanc yn cael eu galw yn 'ledaenwyr gwyh'. Ar gyfartaledd, bydd plentyn sy'n dal y fflw yn heintio un ar ddeg o bobl eraill. Dyma pam mae mor bwysig i rieni sicrhau bod eu plentyn 2/3 oed a phlant oed cynradd yn cael eu brechu. Am resymau tebyg, mae'n hanfodol i staff iechyd a gofal cymdeithasol ar y rheng flaen dderbyn y brechiadau am eu bod yn dod i gysylltiad â chleifion bregus yn rheolaidd.

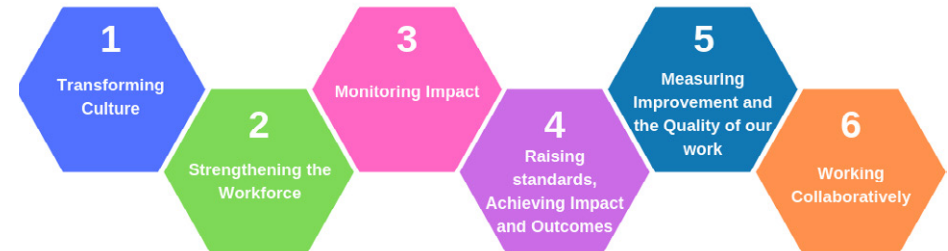

Bu BIPBC yn perfformio yn dda yn gyson o'i gymharu â byrddau iechyd eraill yng Nghymru, yn nhermaw imiwneiddio yn erbyn y fflw. Fodd bynnag, mae'r nifer sy'n derbyn brechiad y fflw ar gyfer yr holl grwpiau cymwys yn amrywio drwy'r ardaloedd daearyddol. Ein nod yw cael cyfraddau brechu uchel ym mhob ardal.

Mae nifer y bobl sy'n 65 oed ac yn hŷn ac sy'n derbyn y brechiad yn BIPBC wedi cynyddu ers 2015/16 i 71% yn ystod 2018/19, sy'n uwch na chyfartaledd Cymru (69%). Derbyniodd 48% o'r rhai o dan 65 oed y brechiad fflw yn y categorïau 'mewn risg' yn BIPBC. Unwaith eto, mae hyn yn uwch na'r niferoedd drwy Gymru (44%), ond mae angen gwella.

ASTUDIAETH ACHOS

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, drwy ddatblygu ei Gynllun Imiwneiddio Strategol tair blynedd (2019-22), wedi ymrwymo ymhellach i ddiogelu a gwella iechyd y boblogaeth drwy fwyhau derbyn y brechiadau ar gyfer grwpiau cymwys gydol oes. Bydd hyn yn cael ei gyflawni drwy ganolbwyntio ar leihau amrywiad mewn derbyn brechiadau, rhannu dysgu ac ymwreiddio diwylliant o wella ansawdd ymhellach, cryfhau trefniadau llywodraethu, gwella sut yr ydym yn cyfathrebu ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol a chymryd pob cyfle i imiwneiddio ein cyhoedd, ein cleifion a'n staff. Dangosir blaenoriaethau gwella'r Bwrdd Iechyd isod.

Pennod 3

Awduron: Aled Hughes, Lisa Goodier,
Huw Brunt, Kristian James, Silas Jones,
Claire Jones, Leslie Jones a Rob Atenstaedt

Effeithiau Amgylcheddol

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae'r Tim Diogelu Iechyd (TDI) yn gweithio gyda phartneriaid i nodi, asesu a rheoli risgiau sy'n gysylltiedig â phroblemau peryglon amgylcheddol, fel ansawdd yr aer, llygredd sŵn a newid yn yr hinsawdd. Mae camau gweithredu unigolion uchel eu proffil fel Greta Thunberg a grwpiau fel yr *Extinction Rebellion* wedi gwrthwio newid byd-eang yn yr hinsawdd a'r effeithiau presennol a rhagamcanol ar ein tudalennau blaen, ac mae Cymru wedi datgan argyfwng hinsawdd yn ddiweddar.

Beth sy'n digwydd yng Ngogledd Cymru?

Mae'r TDI yn parhau i wasanaethu fel y pwynt cyswllt ar gyfer cyngor iechyd cyhoeddus sy'n ymwneud â digwyddiadau amgylcheddol yng Ngogledd Cymru, gan weithio mewn cydweithrediad â'r Tim Diogelu Iechyd Amgylcheddol lle y bo angen. Mae'r ffin cenedlaethol hwn ynghlwm yn weithredol yn y broses Asesu Risg Newid yn yr Hinsawdd sy'n cael ei harwain gan Lywodraeth Cymru ac mae'n gweithio gyda Chyfoeth Naturiol Cymru er mwyn hyrwyddo ymwybyddiaeth risg ar Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGCau) amlasiantaeth. Mae pedwar o BGCau yng Ngogledd Cymru, a'u swyddogaeth yw gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol eu hardal. Ffurfiwyd nhw fel rhan o weithrediad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (LICD) yn 2015 sy'n arwain y byd.

Ansawdd yr Aer

Mae'r cysylltiadau rhwng dod i gysylltiad â llygredd aer a chanlyniadau iechyd niweidiol yn cael eu cydnabod yn eang. Darganfuwyd bod dod i gysylltiad hirdymor â llygrwyr aer yn cynyddu'r risg o glefydau'r galon a'r frest, yn ogystal â chanser.

Yn ffodus, mae ansawdd yr aer drwy Gymru wedi gwella dros y blynyddoedd, yn bennaf oherwydd safonau a rheoliadau tynnach ar ollyngiadau diwydiannol, a datblygiadau mewn cerbydau a

thanwydd glanach.

Fodd bynnag, mae problemau yn parhau mewn rhai lleoedd, yn arbennig felly mewn ardaloedd trefol, lle mae niferoedd cynyddol o gerbydau yn achosi tagfeydd a chrynodiadau uwch o lygredd aer (nitrogen deuocsid) o ffynonellau trafndiaeth ar y ffordd. Yng Ngogledd Cymru, Sir y Fflint a Wrecsam sydd â'r crynodiadau mwyaf o lygredd nitrogen deuocsid, ond yn gyffredinol mae ansawdd yr aer yn dda ac yn well na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru.

DIHAREB GYMRAEG

Eang yw'r byd i bawb
The world is wide
to everyone

Lleihau Llygredd Aer Traffig Ffyrdd yng Nghymru

Llygredd aer tu allan yw'r prif fygythiad
amgylcheddol i iechyd

Mae ardaloedd o Gymru
yn wynebu ansawdd
aer gwael yn rheolaidd

Mae **dau draean**
o lygredd aer trefol yn deillio o
allyriadau traffig ffyrdd

Mae allyriadau traffig ffyrdd yn cynnwys llygryddion
fel **deunydd gronynnol (PM)**
a **nitrogen deuocsid (NO₂)**

Newid yn yr Hinsawdd

Gall effeithiau newid sylweddol yn yr hinsawdd, gan gynnwys mwy o dywydd poeth ac oer eithafol a digwyddiadau llifogydd, effeithio yn niweidiol ar iechyd cyhoeddus a llesiant. Mae'r effeithiau hyn yn cael eu teimlo yn arbennig gan y rhai ieuengaf a'r hynaf yn y boblogaeth a'r rhai hynny â chyflyrau meddygol sy'n bodoli yn barod.

Mae effaith newid byd-eang yn yr hinsawdd yn cael ei theimlo yn lleol, gyda lefelau'r môr yn codi yn bygwth dyfodol ein cymunedau arfordirol a'r angen i wneud gwaith pwysig er mwyn gwella amddiffynfeydd arfordirol.

Sefydlwyd pentref Y Friog yng Ngwynedd mwy na chan mlynedd yn ôl ar dir a adenillwyd o'r môr ac mae ychydig uwch na lefel y môr yn unig. Gan fod natur cymhleth y risgiau o lifogydd yn y dyfodol a'r rhagfynegiadau y bydd lefel presennol y môr yn codi, mae'n debygol y bydd y gymuned yn cael ei dadgomisiynu o 2045 ymlaen. Fodd bynnag, os na fydd lefelau'r môr yn codi fel y rhagfynegir ar hyn o bryd, gallai hyn olygu y gall hyn ddigwydd yn ddiweddarach ag a ddisgwyliwyd. I'r gwrthwyneb, os yw amddiffynfeydd y môr yn cael eu niweidio gan storm sylweddol iawn yn gynt, gallai hyn arwain at y ddadgomisiynu'r gymuned yn gynt na 2045. Mae'n bwysig nodi bod unrhyw benderfyniad ynglŷn â dyfodol Y Friog angen cael ei wneud mewn partneriaeth â'r gymuned a rhai hynny sy'n cael eu heffeithio.

Diogelu a Ffynnu: Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr Adroddiad Blyneddol 2019

ASTUDIAETH ACHOS

Mae Prosiect Carbon Positif gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn dangos sut mae'r sector cyhoeddus yn gallu lleihau ei ollyngiadau nwyon tŷ gwydr (NTG) er mwyn ymdrin â newid yn yr hinsawdd. Mae CNC yn nodi cyfleoedd i leihau eu gollyngiadau ac er mwyn gwella a diogelu carbon sy'n cael ei storio ar y tir y maen nhw'n ei reoli. Wedyn, maen nhw'n rhannu eu profiadau gyda sefydliadau eraill fel ffordd o ddysgu.

Mae pump o gamau allweddol i'r prosiect:

- Cyfrifyddu statws carbon net CNC, gan gynnwys gollyngiadau tŷ gwydr o ddefnyddio eu hadeiladau a'u cludiant, cynhyrchu ynni adnewyddadwy a chaffael nwyddau a gwasanaethau.
- Gwerthuso dewisiadau ar gyfer lliniaru, gan gynnwys ffyrdd i leihau gollyngiadau a diogelu stociau carbon.
- Prosiectau sy'n arddangos cyfleoedd i leihau gollyngiadau, cynyddu storio carbon a diogelu stociau carbon.
- Cyfathrebu a gweithio gydag eraill er mwyn dysgu a rhannu dysgu
- Cofnodi gwybodaeth, rhannu profiadau a chynllunio ar gyfer gweithredu yn y dyfodol.

Ffynhonnell: Prosiect Carbon Positif Cyfoeth Naturiol Cymru

Pennod 4

Sgrinio

Awduron: Sharon Hillier, Claire Jones,
Rob Atenstaedt a Leslie Jones

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae sgrinio yn broses o ddod o hyd i bobl sy'n ymddangos yn iach a allan nhw fod mewn mwy o risg o glefyd neu gyflwr. Yn y ffordd honno, gallan nhw wella eu gwybodaeth ynglŷn â'u statws iechyd. Yna, gallan nhw gael cynnig mwy o brofion a thriniaeth briodol er mwyn lleihau eu risg o'r clefyd neu'r cyflwr a/neu'r cymhlethdodau sy'n deillio ohonyn nhw.

Beth sy'n digwydd yng Ngogledd Cymru?

Sgrinio Ymlediad Aortaidd yn yr Abdomen (YAA) yng Nghymru

Gwahoddir dynion 65 oed i gael eu sgrinio os ydyn nhw'n byw yng Nghymru ac wedi cofrestru gyda meddyg teulu.

Mae'r nifer sy'n cael eu sgrinio am YAA yn BIPBC (80.7%) yn cwrdd â'r targed o 80% ac mae ychydig yn uwch na chyfartaledd Cymru (79.2%). Fodd bynnag, bu gostyngiad bychan yn y nifer ers 2016-17. Drwy'r rhanbarth, mae Ynys Môn a Wrecsam ychydig yn is na'r targed o 80%.

Mae sgrinwyr YAA wedi ymgymryd ag amrediad o ddigwyddiadau hyrwyddo sgrinio, gan gynnwys y rhai yn Wrecsam a'r Rhyl, er mwyn targedu ardaloedd lle mae'r nifer sy'n cael eu sgrinio yn isel. Yn ogystal, mae BIPBC wedi cynnal clinigau mewn nifer o leoliadau er mwyn helpu i leihau'r amser teithio i ddynion.

Bron Brawf Cymru

Mae merched rhwng 50 a 70 oed yn cael eu gwahodd am famogram bob tair blynedd.

Mae'r nifer sy'n cael eu sgrinio ar gyfer cancer y fron drwy BIPBC yn debyg i Gymru ac ychydig yn uwch na'r

isafswm safon o 70%.

Mae Sir Dinbych yn cwrdd â'r isafswm safon (70.9%) ac yn Sir y Fflint mae'r nifer uchaf yn cael eu sgrinio (75.1%).

Sgrinio Serfigol Cymru

Mae'r nifer sy'n cael eu sgrinio ar gyfer cancer serfigol wedi gostwng o 1% ers 2016-17. Ni chyrrhaeddwyd y targed o 80% gan BIPBC (76.4%) na Chymru (76.1%). Ar lefel leol, mae'r nifer sy'n cael eu sgrinio yn amrywio o 75.2% yng Ngwynedd i 77% ar Ynys Môn.

Llwyddwyd i gyflwyno prawf ar gyfer y Firws Papiloma Dynol (FPD) yn llwyddiannus ym mis Hydref 2018; prawf sylfaenol mwy effeithiol ar gyfer sgrinio serfigol yw hwn. Cymru yw'r wlad gyntaf yn y DU i weithredu'r prawf gwell hwn yn llawn.

Sgrinio Coluddion yng Nghymru

Gwahoddir dynion a merched rhwng 60 a 74 oed i gymryd rhan mewn sgrinio coluddion bob dwy flynedd.

Bu cynnydd o 2.1% mewn sgrinio coluddion yn BIPBC ers 2016-17, er ei fod yn parhau yn is na tharged y nifer sy'n cael eu sgrinio, sef 60%. Ar draws y rhanbarth, mae'r nifer sy'n cael eu sgrinio yn Ynys Môn, Gwynedd a Sir y Fflint yn uwch na chyfartaleddau BIPBC a Chymru.

Ymgymeryd â gwaith llwyddiannus gyda Byrddau Iechyd ac Ymchwil Cancer UK a oedd yn canolbwyntio ar sgrinio coluddion gyda'r ymgyrch yn y cyfryngau 'Bod yn Glir ar Ganser'. Nodwyd cynnydd mewn sgrinio coluddion yn y misoedd yn dilyn darlledu'r ymgyrch, gyda'r llwyddiant mwyaf ymysg cyfranogwyr a oedd yn cael eu gwahodd am y tro cyntaf.

DIHAREB GYMRAEG

**Gorau adnabod,
adnabod dy hun**
The best knowledge is
to know yourself

Sgrinio Llygaid Unigolion sy'n Dioddef o Glefyd y Siwgr

Mae pawb sy'n 12 oed neu'n hŷn sydd wedi derbyn diagnosis o glefyd y siwgr ac sydd wedi cofrestru gyda meddyg teulu yng Nghymru yn cael eu gwahodd ar gyfer sgrinio rheolaidd. Nod sgrinio llygaid unigolion sy'n dioddef o glefyd y siwgr yw lleihau'r achosion o golli golwg oherwydd retinopathi diabetig.

Yn anffodus, mae'r nifer sy'n cael eu sgrinio drwy BIPBC (63.3%) yn is na Chymru (55.5%) ac yn llawer is na'r isafswm safon o 80%.

Drwy Gymru mae'r gwasanaeth o dan bwysau gan y cynnydd sylweddol a pharhaus mewn pobl sydd yn derbyn diagnosis o glefyd y siwgr sy'n cael eu cyfeirio at y gwasanaeth. Mae rhaglen foderneiddio uchelgeisiol ar y gweill mewn Sgrinio Llygaid Unigolion sy'n Dioddef o Glefyd y Siwgr yng Nghymru er mwyn gwella ansawdd, cynhyrchiant a phrofiad y cyfranogwyr.

Rhaglenni Sgrinio ar gyfer y Newydd-anedig

Ceir sawl rhaglen yn y categori hwn. Nod Sgrinio Clyw y Newydd-anedig Cymru yw dod o hyd i fabanod gydag amhariad clyw sylweddol a digon difrifol i achosi, neu o bosibl achosi, anabledd. Mae Sgrinio Smotyn Gwaed Babanod Newydd-anedig yn anelu at gynnig prawf sgrinio sicrwydd ansawdd i bob baban cymwys ar gyfer clefydau difrifol a fyddai'n cael budd o ymyrraeth gynnar a lleihau marwolaeth a/neu afiachusrwydd o'r clefyd.

Mae'r nifer sydd wedi cael eu sgrinio ar gyfer clyw hunan-anedig a phrawf smotyn gwaed newydd-anedig yn uchel iawn drwy BIPBC a Chymru, gydag ychydig neu dim amrywiad drwy siroedd Gogledd Cymru.

Mae sgrinio cyn geni yn cael ei wneud er mwyn canfod rhai cyflyrau difrifol sy'n bresennol yn un ai'r fam neu'r babi, sy'n debygol o gael effaith niweidiol ar ieched un o'r ddau ac er mwyn darparu ymyrraeth effeithiol lle mae ar gael. O fis Ebrill 2018, gweithredwyd Profi Cynenedigol Heb Lawdriniaeth (PCHL) gan Sgrinio Cyn Geni

Cymru (SGCG) ar gyfer merched sydd wedi derbyn y cynnig ar gyfer sgrinio i werthuso a oedd gan y beichiogrwydd siawns uchel o gael rhai cyflyrau cromosomaidd. Disgwylir i'r llwybr hwn leihau'r nifer o driniaethau mewnwithol sy'n cael eu gwneud.

ASTUDIAETH ACHOS

Mae'r Tim Ymgysylltu Sgrinio yn gweithio yn gydweithredol gydag amrediad o bartneriaid mewn nifer o leoliadau er mwyn codi ymwybyddiaeth ynglŷn â sgrinio yng Ngogledd Cymru, yn arbennig felly mewn ardaloedd lle'r oedd sgrinio yn isel. Yn gyffredinol, rhain yw'r cymunedau mwy difreintiedig. Mae'r Tim wedi cynnal grwpiau ffocws er mwyn cefnogi prosiectau sgrinio a datblygu gwybodaeth ynglŷn â'r cyhoedd. Mewn gofal sylfaenol, maen nhw wedi darparu hyfforddiant ar gyfer eiriolwyr mewn tair meddygfa yng Ngogledd Sir Ddinbych a phedair yn Ne Wrecsam. Yn ogystal, maen nhw wedi mynychu cyfarfodydd Clwstwr Gofal Sylfaenol yng Nghanol Wrecsam a Gogledd-orllewin Sir y Fflint er mwyn codi ymwybyddiaeth ynglŷn â sgrinio a sut y gall meddygfeydd hyrwyddo sgrinio.

Ffynonellau:

Iechyd Cyhoeddus Cymru 2019. Adran Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru, Adroddiad Blyneddol ar gyfer Cyfarwyddwr Iechyd Cyhoeddus, Mawrth 2019. Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Cynllunio ac ymateb i ddigwyddiadau

Awduron: Graham Brown, Emma Binns,
Claire Jones, Rob Atenstaedt a Leslie Jones

Pam mae hyn yn bwysig?

Mae'r Sector Cyhoeddus angen cynllunio ac ymateb i amrediad o ddigwyddiadau ac argyfyngau a allai effeithio ar iechyd poblogaeth Gogledd Cymru. Gallai'r rhain fod yn unrhyw beth o achos clefyd heintus at ddamwain ffordd sy'n arwain at ryddhau cemegau. Mae Deddf Argyfyngau Sifil Posibl (2004) angen i'r sector iechyd, ynghyd ag amrediad o sefydliadau eraill, dystio y gallan nhw ymdrin â digwyddiadau o'r fath tra'n cynnal eu gwasanaethau.

Beth sy'n digwydd yng Ngogledd Cymru?

Parodrwydd am Argyfwng

Mae'r TDI yn gyfrifol am ddarparu parodrwydd ar gyfer argyfyngau iechyd cyhoeddus, gwydnwch ac arweinyddiaeth ymateb, ynghyd â chynghor gwyddonol a thechnegol ar bob lefel sefydliadol, gan weithio mewn partneriaeth â sefydliadau eraill. Mae'r 'gwasanaethau golau glas': Yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân a'r Gwasanaeth Ambiwlans hefyd yn chwarae rhan allweddol, yn arbennig felly mewn cynllunio ac ymateb i unrhyw argyfyngau sy'n cynnwys bygythiad i iechyd y cyhoedd.

Mae gan BIPBC drefniadau i sicrhau cydymffurfiaeth â'i ddyletswyddau deddfwriaethol, a chyfres o gynlluniau aeddfed er mwyn rheoli digwyddiadau mawr neu faterion parhad busnes. Ym mis Ebrill 2019, penodwyd Pennaeth Parodrwydd a Gwydnwch llawn amser gan y Bwrdd Iechyd er mwyn ffurfio Uned Gwydnwch URS. Mae'r uned hon yn darparu arbenigedd ynglŷn â gwydnwch sy'n cefnogi'r Bwrdd Iechyd i gyflawni hyfforddiant, parhad busnes a chydweithrediad â phartneriaid allanol gyda materion sy'n ymwneud â'r agenda gwydnwch sifil ehangach.

Mae Fforwm Gwydnwch Lleol Gogledd Cymru (FfGLI) yn bartneriaeth amlasiantaeth lle mae'r TDI yn gweithio ynddi gyda'r gwasanaethau argyfwng, awdurdodau lleol, iechyd, amgylchedd a'r sefydliadau cyfleustodau i gynllunio a pharatoi ar gyfer digwyddiadau ac argyfyngau lleol.

Achosion a Digwyddiadau

E. coli O157

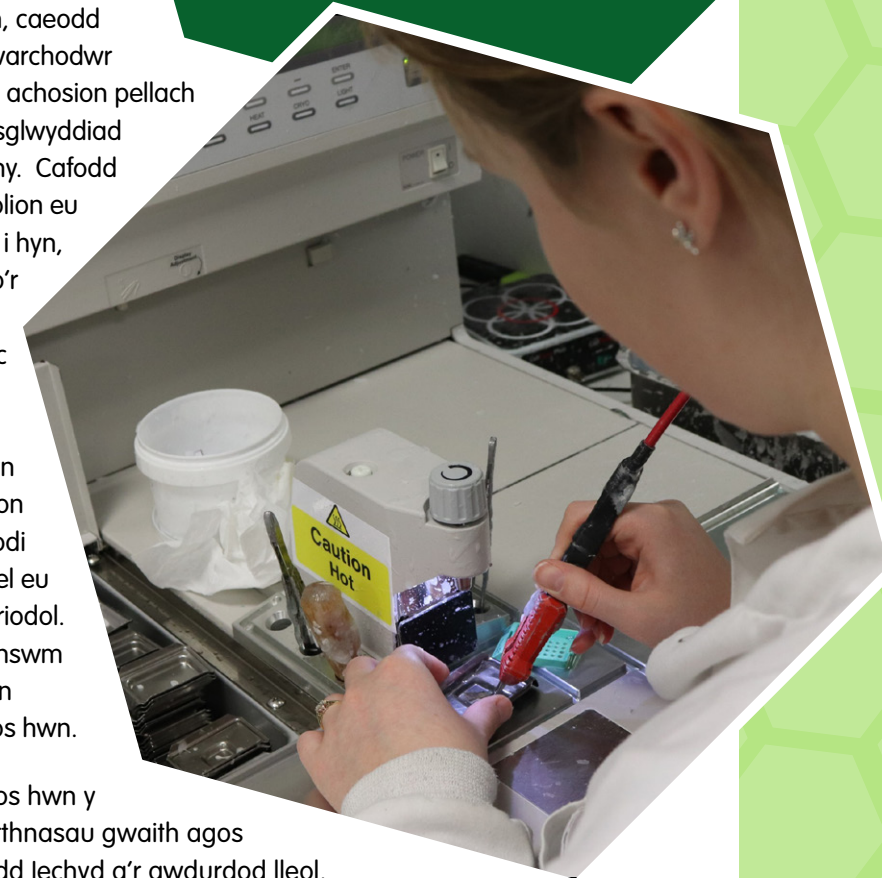
Ym mis Mehefin 2018, datganwyd achos o E. coli O157 yn ardal Conwy. Mewn ymateb i'r achosion, caeodd meithrinfa leol a gwarchodwr plant er mwyn nodi achosion pellach ac atal unrhyw drosglwyddiad yn y lleoliadau hynny. Cafodd oddeutu 80 o unigolion eu sgrinio o ganlyniad i hyn, gyda swyddogion o'r awdurdod lleol yn cydlynu'r ymateb ac yn gweithio gyda'r labordy yn Ysbyty Glan Clwyd er mwyn sicrhau bod achosion positif yn cael eu nodi yn gynnar ac yn cael eu heithrio fel y bo'n briodol. Cadarnhawyd cyfanswm o 8 achos a oedd yn gysylltiedig â'r achos hwn.

Dangosodd yr achos hwn y pwysigrwydd o berthnasau gwaith agos rhwng y TDI, y Bwrdd Iechyd a'r awdurdod lleol. Roedd hysbysiad cynnar yr achos cyntaf gan y tîm meddygol ac atal heintiau yn Ysbyty Glan Clwyd yn hwyluso ymateb iechyd cyhoeddus cyflym a oedd yn galluogi'r risg barhaus i gael ei reoli mewn modd amserol.

DIHAREB GYMRAEG

Deuparth gwaith yw
ei ddechrau
Starting the work is
two thirds of it

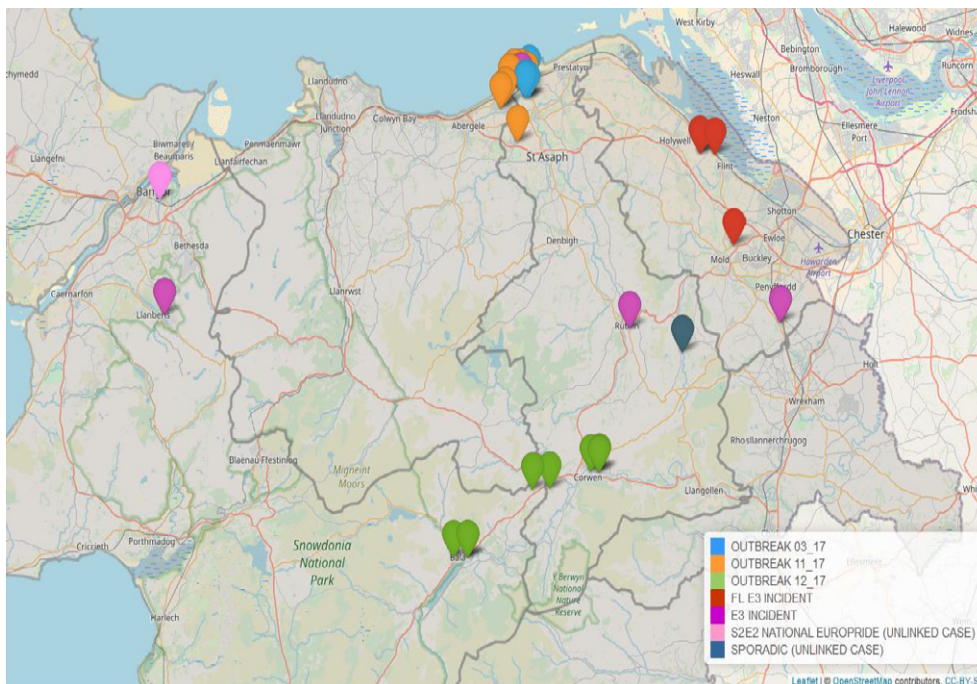

Hepatitis A

Yn 2017-18, nodwyd nifer o achosion o Hepatitis A drwy Ogledd Cymru. Ar y cychwyn, tybiwyd bod llawer o'r achosion hyn yn gysylltiedig. Fodd bynnag, nododd data microbiolegol fod nifer o wahanol fathau a oedd yn dangos bod llawer o achosion bychain yn hytrach nag un achos unigol. Ym mhob achos, roedd tystiolaeth o drosglwyddiad cyson o unigolyn i unigolyn, yn fwyaf aml mewn cartrefi. Roedd darganfod achosion yn profi yn waith heriol oherwydd bod yr haint yn aml yn un ysgafn mewn plant.

O ganlyniad i nifer o achosion mewn plant oed ysgol, cynigiwyd brechiadau i ddisgyblion a staff ysgolion lle cafodd achosion eu darganfod. Yn ystod yr achosion, brechwyd dros 1,200 o unigolion drwy'r sesiynau hyn, a oedd yn cael eu cydlynu a'u cyflawni gan staff BIPBC, gyda chefnogaeth gan y TDI.

Straen Hepatitis A, 2017-18

ASTUDIAETH ACHOS

Rydym bob amser yn ymwybodol o'r potensial ar gyfer math newydd 'pandemig' o fflw i ddatblygu, a ni fyddai gan unrhyw un imiwnedd iddo – fel y digwyddodd yn fwyaf diweddar yn ystod 2009/10. Yn ffodus, tra mai math pandemig llawer ysgafnach a ddaeth yn ystod 2009/10, mae amseru a difrifoldeb bob amser yn dra anrhagweladwy, ac mae fflw pandemig ar ben y rhestr ar gyfer cynllunio argyfwng.

Ailsefydlwyd grŵp fflw pandemig y Bwrdd Iechyd ym mis Gorffennaf 2018, a chafodd ei gadeirio gan Gyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus. Gwahoddwyd partneriaid gofal cymdeithasol yn ffurfiol i ymuno â'r grŵp hwn er mwyn cryfhau'r cynllunio, ac yn y pen draw, y trefniadau ymateb. Cymeradwywyd y cynllun tactegol ar gyfer y fflw yng nghyfarfod mis Gorffennaf 2018 o'r Grŵp Argyfyngau Sifil Posibl. Cafodd hwn ei roi ar brawf wedyn yn Ymarfer Tactegol Fforwm Amlasiantaeth Gwydnwch Gogledd Cymru ym mis Medi. Roedd yr ymarfer hwn yn darparu asiantaethau ymateb â'r cyfle i brofi eu cynlluniau pandemig fflw/parhad busnes. Roedd yr adborth o'r ymarfer yn gadarnhaol.

Pennod 6

**Diogelu
iechyd:
cyfrifoldeb ar
y cyd**

Drwy ddarllen yr adroddiad hwn, gobeithiaf eich bod wedi gallu cael blas ar yr heriau diogelu iechyd yr ydym yn eu hwynebu yng Ngogledd Cymru a'r gwaith sydd ar y gweill gan amrediad o bartneriaid er mwyn cadw ein rhanbarth yn ddiogel.

Mae'n bwysig nodi bod gweithgareddau diogelu iechyd yn cael eu hanwybyddu yn aml, yn y modd os ydym ni i gyd yn gwneud ein swydd yn dda, yna nid oes unrhyw un yn gwybod yn iawn amdano. Fodd bynnag, ni ddylid tanbrizio ei bwysigrwydd fel swyddogaeth o'r GIG a'i bartneriaid ac mae'n rhaid inni weithio yn galed er mwyn sicrhau nad yw'r gwaith yn cael ei beryglu gan flaenoriaethau eraill.

Nid wyf yn gwneud unrhyw esgusodion am gyfeirio unwaith eto at imiweiddio yn adroddiad eleni. Mae diogelu iechyd y boblogaeth drwy ddarparu rhaglenni brechu yn cynrychioli'r ymyrraeth iechyd cyhoeddus mwyaf cost effeithiol, sy'n ail yn unig i ddarparu dŵr yfed glân. Tra'r ydym yn gwneud yn gymharol dda yng Ngogledd Cymru o'i gymharu â gweddill Cymru, rydym ni angen parhau i weithio gyda'n gilydd fel system gyfan, gan gynnwys y GIG, Awdurdodau Lleol, y darparwyr trydydd sector a'r sector annibynnol, er mwyn gwella'r nifer sy'n cael eu brechu a lleihau amrywiad lle mae'n bodoli. Mae anghyfarfatedd mewn brechu mewn grwpiau poblogaeth ac ar draws ardaloedd yn risg gwirioneddol i iechyd a llesiant yr holl boblogaeth, ac mae'n rhaid inni barhau yn ymrwymedig a chanolbwyntio er mwyn ymdrin â nhw gyda'n gilydd.

Rydwn i'n falch ein bod wedi gallu llwyddo i dynnu sylw at raglenni sgrinio yn adroddiad eleni. Mae hyn yn faes gwaith hanfodol arall. Y nod yw cynnig sgrinio lleol i'r rhai hynny sy'n cael eu gwahodd, sicrhau mynediad a lleihau rhwystrau i dderbyn y gwahoddiad. Mae swyddogion arweiniol rhaglen sgrinio ein Bwrdd Iechyd yn gweithio yn agos gyda phartneriaid

er mwyn darganfod lleoliadau lleol addas ar gyfer cynnal clinigau Sgrinio Llygaid Unigolion sy'n Dioddef o Glefyd y Siwgr a chlinigau sgrinio Ymlediad Aortig yn yr Abdomen. Gall fod yn her ymarferol i ddod o hyd i leoliadau sydd ar gael mewn rhai o'n hardaloedd, ac rydym yn ddiolchgar i bartneriaid am gefnogi'r ceisiadau hyn.

Ynglŷn â pharodrwydd ar gyfer argyfyngau, mae hyn bron yn gyfan gwbl yn gyfrifoldeb ar y cyd. Tra bod gan y gwasanaethau argyfwng, y sector iechyd ac asiantaethau eraill ddyletswydd statudol i gynllunio ac ymateb, mae'n bwysig yn ogystal bod cymunedau, busnesau lleol ac unigolion yn gwneud yr hyn a allan nhw er mwyn sicrhau eu bod yn barod. Er enghraifft dylem annog pobl sy'n byw mewn ardaloedd lle mae risg o lifogydd gofrestru i dderbyn rhybuddion gan Gyfoeth Naturiol Cymru.

Yn olaf, byddwn yn annog pawb i gymryd rhan yn yr ymgyrch 'Gofal Glân Diogel' y Bwrdd Iechyd sy'n anelu at leihau heintiau sy'n gysylltiedig â gofal iechyd (HGGlau). Gall camau gweithredu syml wneud gwir wahaniaeth, ac felly os ydych chi'n ymweld ag ysbyty, dilynwch y canllawiau heintiau sydd ar gael a pheidiwch ag ymweld â chleifion mewn adeiladau gofal iechyd os oes gennych chi ddolur rhydd, os ydych chi'n chwydu neu os oes gennych chi salwch tebyg i'r fflw.

Fel y mae teitl yr adroddiad hwn yn ei awgrymu – beth am barhau i sicrhau bod diogelu iechyd yn gweithio, fel y gallwn ni fel unigolion a chymunedau Gogledd Cymru ffynnu!

Diolch,

Teresa Owen, Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd Cyhoeddus

DIHAREB GYMRAEG

**Teg yw edrych
tuag adref**

**It is good to look
homewards**

Rhestr Termiau

Ymlediad Aortaidd yn yr Abdomen (YAA)	Chwydd yn yr aorta yw YAA.
Ymwrthedd gwrthficrobaidd	Mae gorddefnydd o wrthfotigau wedi arwain at ymddangosiad 'arch-fygiau', sy'n fathau o facteria sy'n ymwrthiannol i lawer o wrthfotigau.
Retinopathi diabetig	Cymhlethdod y llygad a all effeithio ar unrhyw un sydd â chlefyd y siwgr, sy'n achosi niwed i'r gwaedlestri sy'n cyflenwi'r retina.
Imiwnedd heidiol	Os oes digon o bobl yn cael eu brechu, mae'r rhai hynny nad ydyn nhw'n cael eu brechu yn llai tebygol o ddal yr haint.
Firws Papiloma Dynol (FPD)	Firws sy'n cael ei drosglwyddo drwy gysylltiad rhywiol. Mae'r rhan fwyaf o ganserau serfigol yn cael eu hachosi gan y firws papiloma dynol, a all achosi newid yng nghelloedd y serfics a all ddatblygu yn ganser.
Mamogram	Pelydr-X sy'n edrych am arwyddion o ganser y fron.
Profi pwynt gofal	Diffinnir profi pwynt gofal fel profi diagnostig meddygol yn y pwynt gofal neu'n agos at y pwynt gofal – hynny yw, ar yr amser ac yn y lle y mae'r claf yn derbyn y gofal.
Proffylacsis	Darperir triniaeth er mwyn atal clefyd.
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, 2015	Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, 2015 yn gofyn i gyrff cyhoeddus yng Nghymru feddwl ynglŷn ag effaith hirdymor eu penderfyniadau, gweithio yn well gyda phobl, cymunedau a'i gilydd ac atal problemau cyson fel tlodi, anghyfartaleddau iechyd a newid yn yr hinsawdd.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Betsi Cadwaladr
University Health Board

Rydym yn gobeithio y bydd yr adroddiad hwn yn hyrwyddo trafodaeth bellach a chroesewir adborth yn fawr iawn.

Cysylltwch os oes gennych chi unrhyw sylwadau os gwelwch yn dda: BCLPHT.Admin@wales.nhs.uk

